

Social- og Ældreministeriet
Kontor for Udsatte Voksne
2021-8260
STHP, NIBE og JHON

23. juni 2022

UDKAST
til

Forslag

Til

lov om ændring af lov om social service
(Omlægning af indsatsen mod hjemløshed)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 foretages følgende ændringer:

1. Efter § 85 indsættes i *kapitel 16*:

»§ 85 a. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde hjælp, omsorg eller støtte til udvikling af færdigheder efter de specialiserede støttemetoder fra Housing First-tilgangen til personer i hjemløshed eller i risiko herfor, der har behov herfor på grund af særlige sociale problemer.

Stk. 2. Hvis kommunalbestyrelsen ikke følger borgerens ønsker til leverandør af bostøtten, jf. § 142, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen begrunde dette i afgørelsen efter stk. 1.«

2. I § 110, *stk. 1*, indsættes i *kapitel 20* efter »og som har«: »et akut«.

3. I § 110 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Formålet med et midlertidigt ophold efter *stk. 1* er at hjælpe personer med særlige sociale problemer over akutte vanskeligheder i overgangen til egen bolig og øvrig hjælp efter denne lov. Den aktiverende støtte og omsorg under opholdet må ikke erstatte øvrig hjælp og støtte efter denne lov.«

Stk. 2-3 bliver herefter til stk. 3-4.

4. I § 110, stk. 3, der bliver stk. 4, indsættes efter »udskrivning«: », jf. dog stk. 5.«

5. I § 110 indsættes efter stk. 3, der bliver stk. 4, som nyt stykke:

»Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at udskrive en borger fra en boform efter stk. 1, såfremt der foreligger en handleplan eller en helhedsorienteret plan for borgeren efter §§ 141 eller 142 og:

- 1) At der foreligger en anvisning til egen bolig eller visitation til et botilbud efter §§ 107 eller 108.
- 2) Samt ved anvisning til egen bolig, at der er truffet afgørelse om hjælp og støtte i egen bolig, som modsvarer borgerens behov for at fastholde boligen.«

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 6-8.

6. I § 110, stk. 6, der bliver stk. 8, ændres »stk. 4 og 5« til: »stk. 6 og 7«.

7. Efter § 141 indsættes i *kapitel 25*:

»§ 142. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en handleplan for personer, der har ophold på en boform efter § 110.

Stk. 2. Handleplanen skal som minimum indeholde følgende:

- 1) Formålet med indsatsen.
- 2) Hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet.
- 3) Den forventede varighed af indsatsen.
- 4) Andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Stk. 3. Handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Stk. 4. Såfremt borgeren vurderes at have behov for støtte efter § 85 a, skal det som led i udarbejdelse af handleplanen afdækkes, om borgeren har et ønske om, at boformen efter § 110 leverer hele eller dele af bostøtten efter § 85 a til borgeren.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde, at handleplanen erstattes af en helhedsorienteret plan, når der er tale om borgere med komplekse og sammensatte problemer, hvor der kan eller skal udarbejdes flere planer for indsatserne, og hvor der er et koordinationsbehov forbundet hermed. Borgeren skal give samtykke til, at handleplanen erstattes af en helhedsorienteret plan. En helhedsorienteret plan efter 1. pkt. skal følge kravene i stk. 2-4.«

8. I § 166, stk. 2, ændres »§ 110, stk. 3« til »§ 110, stk. 4«.

9. Efter § 176 indsættes i *kapitel 31*:

»§ 176 a. Når kommunalbestyrelsen visiterer bostøtte efter § 85 a inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110, refunderer staten 50 pct. af kommunens udgifter i op til to år efter udskrivning fra boformen.

Stk. 2. Når kommunalbestyrelsen anviser et botilbud efter § 107 inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110, refunderer staten 50 pct. af kommunens udgifter i op til 6 måneder inden for en periode på 1 år efter udskrivning fra boformen.

Stk. 3. Perioderne i stk. 1 og 2 regnes fra datoen for første udskrivning fra boformen efter § 110 og beregnes ikke på ny, såfremt borgeren inden for den angivne periode igen optages på en boform efter § 110.«

10. I § 177, nr. 5, ændres »§§ 109 og 110« til: »§ 109«.

11. I § 177 indsættes som *nr. 6*:

»6) Ophold i 90 dage pr. løbende år fra datoen for første indskrivning på boformer efter § 110, herunder udgifter til bistands-, støtte-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud m.v. i forbindelse med det midlertidige ophold på boformen.«

§ 2

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område jf. lovbekendtgørelse nr. 265 af 25. februar 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 60, stk. 1, ændres »§ 110, stk. 3« til »§ 110, stk. 4«.

Indenrigs- og Boligministeriet

§ 3

I lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. lovbekendtgørelse nr. 446 af 8. april 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 2, nr. 4, *litra a*, indsættes efter »141«: », 142«.

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2023.

Stk. 2. § 176 a, stk. 2, i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 9, finder ikke anvendelse for afgørelser om botilbud efter § 107, der er truffet før lovens ikrafttræden. For sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. I perioden fra den 1. juli 2023 til 31. december 2025 ydes refusionen efter § 177, nr. 6, i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11, for borgerens ophold i 120 dage pr. løbende år fra datoen for første indskrivning, dog tidligst fra lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget
Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets baggrund
3. Lovforslagets hovedpunkter
  - 3.1. Bostøtte til borgere i hjemløshed med særligt sociale problemer
    - 3.1.1. Gældende ret
    - 3.1.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser
    - 3.1.3. Den foreslåede ordning
  - 3.2. Målgruppe for og formål med ophold på boformer efter § 110 og udskrivning fra boformer efter § 110
    - 3.2.1. Gældende ret
    - 3.2.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser
    - 3.2.3. Den foreslåede ordning
  - 3.3. Krav om udarbejdelse af handleplaner for borgere på boformer efter § 110
    - 3.3.1. Gældende ret
    - 3.3.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser
    - 3.3.3. Den foreslåede ordning
  - 3.4. Omlægning af refusionsordningen på hjemløseområdet
    - 3.4.1. Gældende ret
    - 3.4.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser
    - 3.4.3. Den foreslåede ordning
4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Klimamæssige konsekvenser
9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget udmønter dele af aftalen *Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed* indgået mellem regeringen (Socialdemokratiet), Dansk Folkeparti, SF, Enhedslisten og KristenDemokraterne, der blev indgået d. 26. november 2021.

Lovforslaget har til formål at bidrage til at omlægge indsatsen mod hjemløshed ud fra en målsætning om at reducere antallet af borgere i hjemløshed markant og gøre op med langvarig hjemløshed.

Med lovforslaget foreslås for det første en ny bestemmelse om bostøtte i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022 (herefter serviceloven), der skal understøtte øget brug af de specialiserede støttemetoder efter Housing First-tilgangen, hvor tilgængelige billige boliger kombineret med passende social bostøtte i egen bolig er hjørnestenene.

For det andet foreslås en præcisering af målgruppen for samt formålet med ophold på boformer efter § 110 i serviceloven, som er midlertidige ophold til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Heri indgår også en tydeliggørelse af samarbejdet mellem boformer efter § 110 og kommuner om borgere, der får ophold, samt at kommunalbestyrelsen får en betinget udskrivningskompetence.

For det tredje foreslås det, at borgere med midlertidigt ophold på en boform efter § 110 i serviceloven får ret til en handleplan. Med lovforslaget foreslås det at gøre det til et krav, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner for alle borgere på boformer efter § 110 i serviceloven, og at handleplanen bliver en af betingelserne for, at kommunalbestyrelsens foreslåede udskrivningsret træder i kraft.

For det fjerde foreslås det at ændre refusionsreglerne for kommunernes udgifter til boformer efter § 110 i serviceloven, således at det fremover bedre kan betale sig for kommunerne at hjælpe borgere i hjemløshed til at få egen bolig.

2. Lovforslagets baggrund

I de seneste 10 år er antallet af borgere i hjemløshed steget, og ved seneste nationale kortlægning i uge 6 i 2019 var 6.431 mennesker ramt af hjemløshed i Danmark. I de samme år har skiftende regeringer sat ind for at nedbringe antallet, uden at det er lykkedes. Mennesker i hjemløshed opholder sig i dag i alt for lang tid i midlertidige boformer – i stedet for, at de får tilbudt en bolig og støtte til at etablere et rigtigt hjem.

Ifølge den nationale kortlægning ”Hjemløshed i Danmark 2019” fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (herefter VIVE) udgør personer med ophold på en boform efter § 110 i serviceloven omkring en tredjedel af alle hjemløse personer. Ses der alene på gruppen af personer, der har taget ophold på en boform efter § 110, viser tal fra Danmarks Statistik, at der i 2020 overnattede 6.600 personer på en boform efter § 110. Antallet af brugere har været svagt stigende siden 2015, hvor der overnattede 6.200 personer. Samtidig er antallet af personer, der har opholdt sig i længere tid på en boform efter § 110, steget de seneste år. Antal personer, der har overnattet i 31-365 dage, er steget med 27 pct. fra 2010 til 2020. Særligt ses en stigning i gruppen af personer, som har boet på en boform efter § 110 et helt år, og gruppen, som har boet på tilbuddet i 120-364 dage. For personer, som har boet der et helt år, er antallet steget fra 350 i 2010 til 500 i 2020, hvilket svarer til en stigning på 43 pct. Omvendt er antallet af personer med færre end 31 overnatninger faldet med 29 pct. i perioden fra 2010 til 2020. Denne udvikling betyder, at de gennemsnitlige antal overnatninger pr. person er steget siden 2010. I 2010 boede en person gennemsnitlig 102 dage på en boform efter § 110, mens en person i 2020 boede der i gennemsnitligt 129 dage. Udviklingen i antallet af brugere og deres opholdslængde skal ses i sammenhæng med, at antallet af pladser på boformer efter § 110 er steget med ca. 40 pct. i samme periode fra 2.053 pladser i 2015 til 2.912 i 2020.

Selvmøderprincippet, der betyder, at en borger frit kan henvende sig til en hvilket som helst boform efter § 110, uden at der foreligger en kommunal visitation, har i mange år været et centralt princip på socialområdet, når det gælder om at holde hånden under nogle af de allermest udsatte mennesker i samfundet. Således er selvmøderprincippet centralt i relation til borgeres optagelse på boformer efter § 110. Selvmøderprincippet rummer imidlertid elementer, der skaber udfordringer i mødet med kommunens myndighedsansvar for borgeren. Kommunen har det endelige ansvar for borgeren, herunder for at iværksætte de rette indsatser, og samtidig finansieringsansvaret, men kommunen har ikke indflydelse på kapaciteten af, optagelsen i eller udskrivning fra boformerne. Det kan medføre uklarhed om, hvem der har

ansvaret for borgeren på hvilket tidspunkt, ligesom det kan være svært for kommunen at have et indblik i, hvad borgeren får af indsatser som led i opholdet og dermed borgerens eventuelle behov for andre indsatser under opholdet.

I aftalen *Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed* blev aftaleparterne enige om en grundlæggende ændring af indsatsen mod hjemløshed, der tager skridt til at imødegå de skitserede strukturelle udfordringer på hjemløseområdet.

Med aftalen blev aftaleparterne endvidere enige om, at flere boliger til personer med den laveste betalingsevne er en grundlæggende forudsætning for at løfte mennesker ud af hjemløshed. Derfor blev aftaleparterne enige om at afsætte:

- 150 mio. kr. i perioden 2022-23 i Fonden for blandede byer til et huslejetilskud til midlertidig nedsættelse af huslejen til 3.500 kr./md. i 1.800 eksisterende almene boliger med fuld kommunal anvisningsret.
- 900 mio. kr. i perioden 2022-2027 i Fonden for blandede byer til et engangstilskud, som permanent nedsætter huslejen til 3.500 kr./md. for op til 2.250 nye almene boliger med en maksimal boligstørrelse på 55 m². Boligerne er underlagt fuld kommunal anvisningsret.

Aftalen *Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed* udmøntes ved tre lovforslag. Udover nærværende lovforslag har indenrigs- og boligministeren den 23. februar 2022 fremsat lovforslag L 136 (Etablering af fonden for blandede byer og anvendelse af fondens midler og Landsbyggefondens driftsstøtte m.v.), der implementerer den politiske aftale om tilskud til midlertidig nedsættelse af husleje i 1.800 eksisterende boliger samt permanent nedsættelse af huslejen i op til 2.250 nye almene billige boliger. Dertil forventes lovforslag om udvidelse af ordning om udslusningsboliger og indretning af bofællesskaber m.v. fremsat i efteråret 2022.

Tilvejebringelsen af de billige boliger skal ses i tæt sammenhæng med nærværende lovforslag – og særligt implementeringen af en Housing First-tilgang i en dansk kontekst.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Bostøtte til borgere i hjemløshed med særlige sociale problemer

3.1.1. *Gældende ret*

Kommunalbestyrelsen skal efter § 85 i serviceloven tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Socialpædagogisk bistand kan bestå af hjælp, rådgivning, støtte eller omsorg, således at den pågældende kan leve et liv på egne præmisser. Socialpædagogisk bistand kan også bestå af oplæring i eller genoptræning af en række færdigheder, som sætter den pågældende i stand til at leve et så selvstændigt liv som muligt. Socialpædagogisk bistand kan ydes som et element i et samlet tilbud om bl.a. rådgivning, støtte, hjælp til pleje, behandling, træning eller ledsagelse til personer uanset deres boform.

Formålet med indsatsen efter § 85 er at styrke den enkeltes funktionsmuligheder eller at kompensere for nedsat funktionsevne, som betyder, at den enkelte ikke kan fungere optimalt i dagligdagen eller i relation til omgivelserne. Socialpædagogisk bistand skal bidrage til, at den enkelte kan skabe en tilværelse på egne præmisser. Indsatsen tager således sigte på, at den enkelte kan bevare eller forbedre sine psykiske, fysiske eller sociale funktioner.

Der er efter bestemmelsen ikke frit valg af leverandør af støtte efter § 85.

Efter § 85 i serviceloven kan kommunerne frit vælge, efter hvilken metode støtten til den enkelte ydes, hvormed der er mulighed for at kommunalbestyrelsen kan visitere borgere til støtte efter de specialiserede bostøttemetoder efter Housing First-tilgangen, Critical Time Intervention (herefter CTI-metoden), Case-management-metoden (herefter ICM-metoden) og Assertive Community Treatment (herefter ACT-metoden).

Målgruppen for hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder efter § 85 er borgere, som har betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Socialpædagogisk støtte til en borger med særlige sociale problemer, herunder psykisk sårbarhed, alkohol- og/eller stofmisbrug og hjemløshed, kan fx være rettet mod en større selvstændiggørelse og udvikling af personlige færdigheder, opretholdelse af sociale netværk, struktur i dagligdagen m.v.

Efter servicelovens § 166 kan kommunalbestyrelsens afgørelse om bostøtte efter § 85 i serviceloven indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lov-bekendtgørelse nr. 265 af 25. februar 2022 (herefter retssikkerhedsloven). Efter servicelovens § 166 kan der klages over afgørelsen om støtten, men ikke over valg af leverandør af støtte efter § 85 i serviceloven, da der ikke er frit valg af leverandør. Det er kun den person, som afgørelsen vedrører, der kan klage over afgørelsen.

3.1.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser

Siden den første hjemløsestrategi i 2009 har skiftende regeringer haft fokus på at udbrede Housing First-tilgangen, som består af en kombination af en (lang)varig boligløsning og specialiseret social støtte til at fastholde boligen og forbedre borgerens øvrige situation.

Undersøgelser viser, at tilgangen effektivt bringer borgere ud af hjemløshed og hjælper dem til at fastholde deres nye bolig. Omkring ni ud af ti borgere, som modtager støtte efter de specialiserede bostøttemetoder, fastholder egen bolig (Hjemløsestrategien. Afsluttende rapport, Rambøll og SFI, 2013).

Undersøgelsen *”Styrket implementering af Housing First Erfaringer fra danske kommuner”* fra Socialstyrelsen i 2021 viser, at trods et stort fokus på at udbrede de specialiserede bostøttemetoder, er metoderne kun udbredt til cirka en tredjedel af landets kommuner, og kun otte pct. af borgere i hjemløshed får en indsats efter Housing First-tilgangen. Som en del af Housing First-tilgangen anvendes tre specialiserede bostøttemetoder, som er målrettet borgere med forskellige grader af kompleksitet. Undersøgelsen viser, at kommunerne særligt anvender to af bostøttemetoderne: CTI-metoden samt ICM-metoden, ligesom der i undersøgelsen ses en tendens til, at kommunerne har anvendt både CTI- samt ICM-metoden over for borgere med problemstillinger af større kompleksitet, end metoderne foreskriver. Borgerne modtager i stedet mindre intensiv støtte efter servicelovens § 85, end deres behov tilskrives. Der er således behov for at sikre, at flere borgere i hjemløshed får hjælp efter en af de specialiserede støttemetoder.

Ministeriet finder på den baggrund, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre en ny bestemmelse, der i tillæg til servicelovens § 85 vil tilskynde til, at kommunerne tilbyder en af de specialiserede bostøttemetoder efter Housing First-tilgang til borgere i hjemløshed eller i risiko herfor.

Boformer efter § 110 i serviceloven har historisk haft stor betydning for hjemløseområdet, og mange borgere i hjemløshed har en tryk og god relation til medarbejderne. Ministeriet finder på den baggrund, at det som led i udarbejdelse af borgerens handleplan efter den i lovforslagets § 1, nr. 7, foreslåede § 142 vil være hensigtsmæssigt at tage stilling til borgerens eventuelle ønske om, at boformen efter § 110 i serviceloven kan optræde som leverandør på hele eller dele af bostøtten til borgeren, ligesom det kan indgå, om boformen efter § 110 i serviceloven på anden vis kan støtte borgeren i overgangen til egen bolig.

3.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 85 a i serviceloven indsættes en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde hjælp, omsorg eller støtte til udvikling af færdigheder efter de specialiserede støttemetoder fra Housing First-tilgangen til personer i hjemløshed eller i risiko herfor, der har behov herfor på grund af særlige sociale problemer. Som stk. 2 foreslås, at kommunalbestyrelsen i afgørelsen efter stk. 1 skal begrunde, såfremt borgerens ønsker til leverandør af bostøtten, jf. den foreslåede § 142, stk. 4, ikke følges.

Målgruppen for den foreslåede bestemmelse vil være personer i hjemløshed eller i risiko herfor, der har behov herfor på grund af særlige sociale problemer. Borgere i hjemløshed er personer, som ikke råder over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse. Borgere i hjemløshed er derfor enten uden opholdssted den kommende nat, henvist til midlertidige boligalternativer eller bor midlertidigt eller uden kontrakt hos familie, venner og bekendte. Borgere i hjemløshed er kendetegnet ved foruden at mangle en bolig også at have andre komplekse problemstillinger, fx psykisk sygdom, misbrugsproblemer eller andre psykosociale vanskeligheder.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er, at kommunalbestyrelserne i højere grad vil kunne tilbyde bostøtte efter de specialiserede støttemetoder efter Housing First-tilgang med det overordnede formål, at flere borgere i hjemløshed eller risiko herfor vil kunne tilbydes en individuel tilrettelagt og intensiv bostøtte, som skal hjælpe borgeren i overgang til egen bolig samt til at kunne fastholde egen bolig.

Den individuelt tilrettelagte bostøtte vil kunne gives ud fra den enkeltes behov som en udgående, ambulante støtte primært i borgerens eget hjem eller dér, hvor borgeren opholder sig. Bostøtten er uafhængig af boligen, hvilket betyder, at selvom borgeren skulle miste boligen i en periode, vil støtten stadigvæk kunne gives, hvis borgeren har behov for det. Housing First er en

helhedsorienteret tilgang til hjemløshed, hvor borgeren tilbydes en selvstændig bolig i almindeligt byggeri og samtidig modtager en individuelt tilrettelagt bostøtte. Der findes tre specialiserede bostøttemetoder i Housing First-tilgangen, der henvender sig til forskellige målgrupper af borgere med særlige sociale problemer i hjemløshed eller i risiko herfor. Fælles for metoderne er en høj intensitet af støtten, der gives efter behov. For de specialiserede bostøttemetoder gør det sig gældende, at den enkelte borger ikke visiteres til et antal timer, men i stedet vil blive visiteret til bostøtte efter en af metoderne. Alle metoderne er baseret på et forholdsvist lavt antal borgere tilknyttet den enkelte bostøttemedarbejder. Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en ny § 142 i serviceloven om, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en handleplan for personer, der har ophold på en boform efter § 110, jf. lovforslagets § 1, nr. 7. Som en del af forslaget om bostøtte til borgere i hjemløshed med særligt sociale problemer foreslås det med et nyt § 142, stk. 4, i serviceloven, at det som led i udarbejdelse af handleplanen skal afdækkes, om borgeren har et ønske om, at boformen efter § 110 i serviceloven leverer hele eller dele af bostøtten efter den foreslåede § 85 a til borgeren. Denne afdækning danner grundlag for, at kommunalbestyrelsen, såfremt den ikke følger borgerens ønsker til leverandør af bostøtte efter den foreslåede § 85 a, skriftligt skal begrunde dette i afgørelsen efter stk. 1, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 85 a, stk. 2. Det kan ligeledes indgå i arbejdet med handleplanen, om boformen efter § 110 på anden vis kan støtte borgeren i overgangen til egen bolig.

Hermed indføres der ikke retskrav om, at det er boformen, der skal levere bostøtten efter den foreslåede bestemmelse § 85 a, men at borgerens evt.-ønske til leverandør skal afdækkes, samt at såfremt kommunalbestyrelsen ikke følger ønsket, så skal dette begrundes.

Med den foreslåede bestemmelse i § 85 a, og den i lovforslagets § 1, nr. 9, tilknyttede refusionsperiode for udgifter til bostøtte efter den foreslåede bestemmelse i § 85 a, vil kommunerne blive tilskyndet til i højere grad at visitere borgere i hjemløshed eller i risiko herfor til bostøtte efter de specialiserede bostøttemetoder fra Housing First-tilgangen.

Det bemærkes i øvrigt, at der ved en ændring i bekendtgørelse nr. 2351 af 7. december 2021 om dataindberetninger på socialområdet vil blive fastsat krav om indberetning af modtagere af bostøtte efter den foreslåede § 85 a pr. 1.7.2023.

3.2. Målgruppe for og formål med ophold på boformer efter § 110 og udskrivning fra boformer efter § 110

3.2.1. *Gældende ret*

Det fremgår af § 81 i serviceloven, at formålet med at yde støtte til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer er at sikre, at den enkelte får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov. Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Desuden er formålet at medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau, og at yde kompensation, omsorg og pleje. Indsatsene til voksne skal således 1) forebygge, at den enkeltes problemer forværres, 2) understøtte den enkeltes muligheder for at fastholde egne ressourcer eller fremme øget selvstændighed samt forbedre den enkeltes sociale og personlige funktion, 3) forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse gennem kontakt, tilbud om samvær, aktivitet, behandling, omsorg og pleje, 4) fremme inklusion i samfundet, herunder medvirke til at øge den enkeltes mulighed for deltagelse i uddannelse, beskæftigelse og sociale relationer, og 5) sikre en helhedsorienteret støtte med tilbud afpasset efter den enkeltes særlige behov i egen bolig, herunder i botilbud efter lov om almene boliger m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1877 af 27. september 2021 (herefter almenboligloven), eller i botilbud efter serviceloven.

Det fremgår af § 110, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Optagelse på boformen efter stk. 1 kan ske ved egen henvendelse eller ved henvisning fra offentlige myndigheder.

Lederen af boformen træffer afgørelse om optagelse og udskrivning, jf. § 110, stk. 3, i serviceloven.

Disse bestemmelser hjemler det ovenfor beskrevne selvmøderprincip i § 110.

Af servicelovens § 110, stk. 4, fremgår det, at boformen efter stk. 1 senest 3 hverdage efter afgørelse om optagelse i boformen skal give en orientering

herom til kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter serviceloven, og §§ 9-9 b i retssikkerhedsloven.

Af servicelovens § 110, stk. 5, fremgår det, at boformer efter § 110 skal så vidt muligt inden udskrivning fra boformen, dog senest 3 hverdage herefter, give en orientering herom til kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter serviceloven, jf. §§ 9-9 b i retssikkerhedsloven.

Orienteringerne efter servicelovens § 110, stk. 4 og 5, skal som minimum indeholde personens navn og cpr-nummer samt dato og begrundelse for henholdsvis optagelsen og udskrivningen, jf. servicelovens § 110, stk. 6.

3.2.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser

3.2.2.1. Målgruppe

Hjemløshed er et flertydigt begreb, fordi det ofte relaterer sig til og falder sammen med en lang række af andre problemer end blot manglen på en bolig eller en manglende evne til at opholde sig i egen bolig. Den typiske målgruppe vil således ofte have samtidige problemer som alkohol-, stof- og blandingsmisbrug, psykiske lidelser, vold, kriminalitet, ringe arbejdsmarkedstilknnytning, manglende sociale netværk, et omflakkende liv og rodløshed. Der er derfor behov for, at boformer er rummelige og fleksible.

Herbergerne er historisk vokset ud af det frivillige initiativ og målrettet borgere, der mindst én gang er faldet hele vejen igennem velfærdssystemets sikkerhedsnet. Der er således tale om boformer, der er målrettet de alermest udsatte borgere, som har et akut behov for et botilbud og aktiverende støtte og omsorg. Dertil kommer, at herberger adskiller sig fra den øvrige hjælp, der ydes efter servicelovens voksenbestemmelser, herunder øvrige botilbud, da der er tale om tilbud, hvor borgeren akut og uden foregående visitation fra kommunen kan møde op og få midlertidigt ophold.

Der har de senere år været en stigning i antallet af tilbud og pladser, ligesom det gennemsnitlige antal overnatninger pr. bruger er steget i samme periode. Denne udvikling vurderes at øge behovet for at præcisere de akutte vanskeligheder, der skal være til stede for at være i målgruppen for ophold på boformer efter § 110 og skal ses i sammenhæng med, at de alermest udsatte borgere og dermed målgruppen for boformer ofte har en meget begrænset kontakt med det kommunale system, hvorfor de ofte ikke modtager anden hjælp, når de akut opsøger hjælp på en boform. Derfor er et alternativ til et ophold for målgruppen at overnatte på gaden, varmestuer m.v.

En præcisering af de akutte vanskeligheder, der skal være til stede for at være i målgruppen for ophold på boformer, vil kunne understøtte, at de borgere, der har et akut behov for et botilbud og aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp, kan få ophold, og vil samtidig kunne sikre, at der er tydelighed både i forhold til borgere, boformer og kommuner som ansvarlige myndigheder om både tilbuddets karakter og den gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune.

3.2.2.2. Formål

Det vurderes, at der grundet de særlige karakteristika ved selvmøderprincippet på herberger og dermed fravigelsen af de almindelige principper i serviceloven, som beskrevet ovenfor i afsnit 2, samt de seneste års stigning i antal pladser og opholdstider, er behov for i tillæg til servicelovens § 81 at præcisere formålet med ophold på boformer efter § 110 ved at indføre en selvstændig formålsbestemmelse. Det skal sikre en tydelighed om målgruppe for og formål med ophold på boformer efter § 110 samt ansvarsfordelingen mellem tilbuddene og kommunerne og på den måde understøtte, at borgerne hurtigere kommer i egen bolig, hvilket den generelle formålsbestemmelse efter servicelovens § 81 ikke vurderes at understøtte i tilstrækkelig grad.

Det vurderes endvidere, at der efter de gældende regler ikke er tilstrækkelig tydelighed om, at formålet med ophold på en boform er midlertidigt, og at støtten, som borgeren modtager under opholdet, ikke må erstatte den hjælp og støtte, som borgeren har ret til efter serviceloven. Det medfører uklarhed om den gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune, herunder om indsatsen på en boform efter § 110.

Behov, der ligger ud over indholdet af en boform, skal kommunen således dække gennem servicelovens voksenbestemmelser eller eventuelt anden lovgivning. Der kan f.eks. være tale om følgende ydelser:

- Personlig hjælp og socialpædagogisk støtte i boformen efter § 110 og boformens botræningsboliger, jf. servicelovens §§ 83 og 85.
- Misbrugsbehandling, jf. servicelovens § 101.
- Særligt tilrettelagte beskæftigelsesforløb, jf. servicelovens § 103, stk. 2.
- Aktivitets- og samværstilbud, jf. servicelovens § 104.
- Alkoholbehandling, jf. sundhedslovens § 14, jf. lovbekendtgørelse nr. 210 af 27. januar 2022.

Det kan også være ydelser efter anden lovgivning.

En særskilt formålsbestemmelse for ophold på boformer vil sammen med en præcisering af målgruppen kunne sikre, at det er de borgere, der har akut behov for et botilbud og særlige sociale problemer, der får ophold på boformer efter § 110, og understøtte, at et ophold i højere grad er midlertidigt med henblik på, at der findes en mere varig løsning for borgeren. Det er således ikke hensigten, at borgerne i målgruppen skal etablere en længerevarende tilværelse på boformerne efter § 110.

Aktiverende støtte på § 110 udgøres af den indsats, der understøtter, at borgeren kan komme hurtigst muligt videre i egen bolig eller en anden boligløsning. Eksempelvis bidrager boformens udredning til det videre arbejde for borgerens ophold og recoveryproces og som input til kommunal myndighedsudredning og arbejde med handleplanen efter den nuværende § 141 eller den i lovforslagets § 1, nr. 7, foreslåede § 142.

I boformens arbejde med borgeren kan indgå social og praktisk støtte inden for alle dimensioner af borgerens liv. Aktiviteter kan anvendes både til at udrede og afprøve borgerens ressourcer og støttebehov og som botræning. Indsatserne har dermed et fagligt formål og sigter mod, at borgeren efter opholdet kan klare sig i egen bolig eller anden boligløsning med støtte, eller at borgeren bliver mere selvhjulpnen.

§ 110-boformernes kerneopgave er således at tilbyde borgere, der har akut behov for botilbud og særlige sociale problemer, ophold, mens borgerens årsager til hjemløshed og støttebehov udredes af kommunen. Hermed understreges også opholdets midlertidige karakter.

Som en del af opholdet på en boform efter servicelovens § 110 kan lederen beslutte at tilbyde borgeren efterfølgende hjælp (efterforsorg) i forbindelse med, at borgerne flytter i egen bolig, herunder f.eks. udslusningsboliger, jf. almenboliglovens § 63.

Efterforsorg har som en del af det samlede ophold på en boform en midlertidig karakter og har til formål at understøtte en god overgang efter et ophold på en boform efter § 110 til en selvstændig tilværelse i egen bolig og til øvrig hjælp efter serviceloven f.eks. i form af bostøtte efter § 85, som visiteres af kommunen. Der kan være et sammenfald i karakteren af den hjælp, der kan gives som efterforsorg, og den hjælp, kommunen visiterer til efter servicelovens voksenbestemmelser, herunder særligt servicelovens §§ 83 og 85. Efterforsorg er således et supplement til den hjælp, kommunen visiterer borgeren til for at sikre, at vedkommende kan bo i og fastholde eget hjem,

men efterforsorgen kan ikke erstatte den hjælp, som kommunen visiterer borgeren til.

3.2.2.3. Udskrivning

Boformer efter § 110 i serviceloven er målrettet mennesker, der mindst én gang er faldet igennem velfærdssystemets sikkerhedsnet, og som ved selv-møderprincippet kan få ophold og modtage akut hjælp på en boform efter § 110 uden forudgående kommunal visitation. Borgerens opholdskommune har imidlertid det endelige ansvar for borgeren, herunder at iværksætte de rette indsatser, og kommunen har betalingsansvaret.

Der har de senere år som beskrevet i afsnit 2 været en stigning i antal af tilbud og pladser, ligesom det gennemsnitlige antal overnatninger pr. bruger er steget i samme periode.

Dette betyder, at der er borgere, som befinder sig uhensigtsmæssigt lang tid på boformer efter § 110. Hensigten med boformer efter § 110 er imidlertid, at der er tale om midlertidige ophold på boformer for personer med særlige sociale problemer.

De nuværende regler for boformer efter § 110 indebærer dertil en række styringsudfordringer, der bl.a. har resulteret i væsentlige udgiftsstigninger på § 110-området. Kommunerne har trods betalingsansvaret ikke indflydelse på, hvornår en borger udskrives fra boformen. Det kan vanskeliggøre eller forsinke kommunens muligheder for at hjælpe borgeren i egen bolig eller botilbud, fordi der kan opstå fejlkoordinering eller faglige uenigheder mellem kommunen og boformen. Efter gældende ret er det alene lederen af en boform efter § 110, der kan træffe afgørelse om udskrivning fra boformen – bortset fra, at borgeren naturligvis altid kan udskrive sig selv fra boformen.

Det vurderes, at der er behov for at styrke indsatsen for, at kommunerne arbejder mere systematisk efter Housing First-tilgangen, og at borgere dermed kommer ud i egen bolig. Det er ligeledes vurderingen, at de nuværende regler, hvor kommunen er forhindret i at udskrive en borger fra en boform, såfremt kommunen har visiteret borgeren til den nødvendige hjælp og støtte i egen bolig eller et egnet botilbud, betyder, at der kan være uklarhed om den gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune, herunder om indsatsen på en boform efter § 110.

3.2.3. Den foreslåede ordning

3.2.3.1. Målgruppe

Det foreslås, at § 110, stk. 1, tilføjes, at der skal være tale om et akut behov. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har akut behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Med den foreslåede ændring af servicelovens § 110, stk. 1, tydeliggøres, at målgruppen for boformer efter § 110 vil omfatte personer med særlige sociale problemer, som har et akut behov for et midlertidigt ophold med støtte og omsorg. Deri ligger, at der er tale om en målgruppe, der ud over manglen på en bolig eller manglende evne til at opholde sig i egen bolig, har andre og samtidige særlige sociale problemer som alkohol-, stof- og blandingsmisbrug, psykiske lidelser, vold, kriminalitet, ringe arbejdsmarkedstilknøytning, manglende sociale netværk, et omflakkende liv og rodløshed samt et akut behov for støtte, som ikke er håndteret på anden vis.

Det er generelt intentionen, at andre hjælpemuligheder skal være udtømt forud for et egentligt ophold på en boform. Borgere, der har særlige sociale problemer, som bedst imødekommes ved andre tilbud efter serviceloven, f.eks. bostøtte i eget hjem efter servicelovens § 85 eller den foreslåede bestemmelse § 85 a, skal som udgangspunkt ikke opholde sig på boformer efter servicelovens § 110.

Ligeledes gælder det, at borgere, der oplever et akut boligproblem, der ikke har været til at forudse, og derfor er husvilde, skal have hjælp efter servicelovens § 80 om midlertidig husly. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor boligen er brændt eller på anden måde ødelagt, og i tilfælde, hvor borgere bliver sat ud af deres bolig pga. huslejerestance, ulovlig beboelse m.v. Personer, der er husvilde og i målgruppen for servicelovens § 80, kan således kun i helt særlige tilfælde og som en absolut nødløsning gennem en anmodning fra en kommune få ophold på en boform efter § 110 for en kortere periode.

Det bemærkes, at der kan være borgere i målgruppen for servicelovens § 80, der også har særlige sociale problemer og dermed også er i målgruppen for ophold på boformer efter § 110.

Samtidig gælder, at unge under 24 år som udgangspunkt ikke bør opholde sig på boformer, men tilbydes andre tilbud efter lov om social service eller anden lovgivning. Dette gælder dog ikke for boformer efter § 110, som er målrettet unge med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan

opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

3.2.3.2. Formål

Det foreslås, at der i servicelovens § 110 indsættes et nyt stk. 2, som vil tydeliggøre, at formålet med ophold efter lovens § 110, stk. 1, er at hjælpe personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, over akutte vanskeligheder og understøtte overgangen til en varig boligløsning. Dertil er formålet at præcisere, at den aktiverende støtte og omsorg under opholdet ikke må erstatte øvrig hjælp og støtte efter serviceloven.

Akutte vanskeligheder skal forstås som vanskeligheder, som medfører et behov for, at borgere med særlige sociale problemer få midlertidigt ophold, omsorg og hjælp til problemstillinger, der udgør en barriere for at komme i eller fastholde egen bolig.

Overgangen til egen bolig skal forstås som enten overgangen til en ny bolig for borgere, der ikke har en bolig, overgangen til borgerens eksisterende bolig eller overgangen til ophold efter f.eks. servicelovens §§ 107 eller 108.

Det skal sammen med en tydeliggørelse af målgruppen sikre, at det er de borgere, der har akut behov for ophold og særlige sociale problemer, der får ophold, og understøtte, at et ophold i højere grad er midlertidigt med henblik på, at der findes en mere varig løsning for borgeren.

Formålet er desuden at sikre større klarhed over ansvarsfordelingen mellem tilbud og kommune. Det gælder blandt andet den indsats, borgeren får under opholdet, og den hjælp, som den enkelte borger kan have behov for, som ligger ud over den hjælp, som boformen tilbyder som led i opholdet, eller som ikke indgår i boformens tilbud, herunder støtte efter servicelovens §§ 83 og 85, den foreslåede nye § 85 a i serviceloven, misbrugsbehandling til personer med et stofmisbrug efter servicelovens § 101 og alkoholbehandling efter sundhedslovens § 141.

Heri ligger, at boformer efter § 110, som det også er gældende efter de nuværende regler, ikke kan kræve, at en borger går i behandling for f.eks. stof- eller alkoholmisbrug som betingelse for optag. Det ændrer ikke på, at boformer efter § 110 kan målrette sig særlige målgrupper, ligesom der fortsat er mulighed for at udarbejde husordener, som opstiller regler for beboerne.

Generelt for udformningen af husordener gælder, at de for det første skal være båret af saglige hensyn, der ikke må gå videre end nødvendigt af hensyn til institutionens formål og virksomhed. For det andet gælder almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder om proportionalitet, og om at forskelsbehandling skal være sagligt begrundet. Og for det tredje kan borgernes friheds- og menneskerettigheder, først og fremmest i grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, medføre nogle væsentlige begrænsninger i, hvordan man ud fra husordener kan regulere borgernes forhold.

Specifikt i forhold til spørgsmål om afrusning kan lettere sygepleje og støtte til afrusning være indeholdt i støtten og omsorgen efter § 110, stk. 1, og kan være en nødvendig del af, at boformen i konkrete tilfælde kan tilbyde selve opholdet og den øvrige sociale støtte.

Behov, der ligger ud over indholdet af et § 110-boformer, skal kommunen dække gennem servicelovens voksenbestemmelser eller evt. anden lovgivning. Der kan f.eks. være tale om misbrugsbehandling efter servicelovens § 101 og alkoholbehandling efter sundhedslovens § 141.

Lettere sygepleje og støtte til afrusning på et § 110-tilbud, jf. ovenfor, vil skulle være indeholdt i støtten og omsorgen efter § 110, stk. 1, og der kan ikke opkræves en særskilt takst for afrusningsforløb i tillæg til taksten for opholdet efter § 110.

Den foreslåede ændring vil skulle tydeliggøre, at formålet med et midlertidigt ophold på en boform efter § 110 er, at borgerne skal hjælpes videre til egen bolig med den rette bostøtte og dermed understøtte, at boformerne efter § 110 alene anvendes af borgere med behov herfor.

3.2.3.3. Udskrivning

Det foreslås, at der i servicelovens § 110 indsættes et nyt stk. 5, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at udskrive en borger fra en boform efter § 110, stk. 1, såfremt, at der foreligger en handleplan eller en helhedsorienteret plan for borgeren efter §§ 141 eller 142, og at der foreligger en anvisning til egen bolig eller visitation til et botilbud efter §§ 107 eller 108. Samt ved anvisning til egen bolig, at der er truffet afgørelse om hjælp og støtte i egen bolig, som modsvarer borgerens behov for at fastholde boligen.

Der er tale om en betydningsfuld ændring af udskrivningskompetencen på en boform efter § 110, der hidtil har været forbeholdt lederen af boformen. Derfor er det også væsentligt at understrege, at den kommunale udskrivningskompetence udelukkende gælder under visse konkrete betingelser. Der er derfor tale om en betinget udskrivningskompetence.

Det er dertil vigtigt at understrege i sammenhængen, at der med kommunernes betingede udskrivningskompetence ikke gøres op med selvmøderprincippet på boformer efter § 110. Det fremgår af den politiske aftale bag lovforslaget *Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed*, at ”Parterne ønsker at understrege, at selvmøderprincippet står uanfægtet efter omlægningen af indsatsen mod hjemløshed.”

Den foreslåede § 110, stk. 5, indfører en kommunal udskrivningskompetence under en række specifikke forhold, der skal være samtidigt gældende, og som skal ses i sammenhæng med hele lovforslagets intention om at styrke indsatsen for at få hjemløse borgere over i egen bolig.

Den første betingelse, der skal være gældende, er, at der foreligger en handleplan for borgeren, jf. lovforslagets § 1, nr. 7. Kravet om en handleplan skal tilskynde kommunerne til hurtigt at igangsætte et forløb for borgeren, der fokuserer på målet om at komme i egen bolig. Kravet om en handleplan skal således være med til at styrke et fokuseret mål om, at borgerens ophold på boformen bliver af midlertidig karakter, jf. den foreslåede formålsbestemmelse for boformer efter § 110. I det tilfælde, at kommunen har udarbejdet en helhedsorienteret plan for borgeren efter lov om social service § 142, stk. 5, gælder denne som en handleplan.

Den anden betingelse, der skal være gældende, har to muligheder: *Enten* foreligger der en anvisning til egen bolig sammen med en visitation til hjælp og støtte i egen bolig. Med visitation til hjælp og støtte i egen bolig forstås f.eks. visitation til hjælp og støtte efter § 85 eller efter den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 85 a.

Eller foreligger der en visitation til botilbud efter §§ 107 eller 108. Der foreslås med lovforslagets §, nr. 9, indført refusion for kommunens udgifter til boformer efter § 107, dog længst i 6 måneder efter datoen for udskrivningen fra boformen efter § 110 inden for en et-årig periode efter første udskrivning fra boformen efter § 110.

Det gælder, at betingelserne skal være til stede samtidigt, førend kommunes udskrivningskompetence træder i kraft. Det bemærkes, at borgeren enten anvises til egen bolig med hjælp og støtte i egen bolig, eller at borgeren visiteres til et botilbud, som det fremgår ovenfor. Udskrivningen bør finde sted efter dialog mellem borgeren, boformslederen og kommunen, og dialogen bør starte i forbindelse med udarbejdelsen af handleplanen efter den i lovforslagets § 1, nr. 7, foreslåede § 142.

Borgere, der måtte falde tilbage i hjemløshed, vil kunne indskrives på en boform efter § 110 i serviceloven igen, også selvom de måtte have fået tilbudt en bolig og bostøtte.

3.3. Krav om udarbejdelse af handleplaner for borgere på boformer efter § 110

3.3.1. Gældende ret

Det fremgår af § 141 i serviceloven, at når der ydes hjælp til personer under folkepensionsalderen, skal kommunalbestyrelsen som led i indsatsen skønne, om det er hensigtsmæssigt at tilbyde at udarbejde en handleplan for indsatsen, jf. dog § 141, stk. 2 og 6, i serviceloven. Ved denne vurdering skal der tages hensyn til borgerens ønske om en handleplan samt karakteren og omfanget af indsatsen.

Det fremgår af § 141, stk. 2, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde at udarbejde en handleplan, når hjælpen ydes til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller personer med alvorlige sociale problemer, der ikke eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig, eller som i øvrigt har behov for betydelig støtte for at forbedre de personlige udviklingsmuligheder.

Det fremgår af § 141, stk. 3, i serviceloven, at handleplanen skal angive 1) formålet med indsatsen, 2) hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, 3) den forventede varighed af indsatsen og 4) andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Det fremgår af § 141, stk. 4, i serviceloven, at handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Det fremgår af § 141, stk. 5, i serviceloven, at når en person visiteres til et socialt døgntilbud efter §§ 107-110 eller til et behandlingstilbud for personer med et stofmisbrug efter § 101, skal relevante dele af handleplanen eller den

helhedsorienterede plan udleveres til tilbuddet. Det fremgår af forarbejderne til § 141, stk. 5, at i de tilfælde, hvor der er behov for at udlevere oplysninger om borgeren, er det kommunalbestyrelsens opgave at sikre, at videregivelse af oplysninger til tilbuddet aldrig går udover, hvad der i det konkrete tilfælde må anses for nødvendigt til brug for tilbuddets gennemførelse af den konkrete indsats over for borgeren, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 206 som fremsat, side 10-11.

Ved optagelse på en boform efter § 110 bliver der sædvanligvis udarbejdet en plan for opholdet (opholdsplanen), hvori der i dialog med beboeren opstilles mål for, hvad der skal ske i løbet af opholdet i boformen, og hvilken støtte boformen kan tilbyde for at nå målet. Denne opholdsplan bør koordineres med og indgå i den handleplan, som kommunalbestyrelsen skal tilbyde at udarbejde efter servicelovens § 141, stk. 2, og også med Min Plan eller en helhedsorienteret plan efter kapitel 8 om planer mv. i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. lovbekendtgørelse nr. 701 af 22 maj 2022, eller i en helhedsorienteret plan efter servicelovens § 141, stk. 7, så der kan skræddersys en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der også omfatter beskæftigelse, boligforhold, økonomi, evt. behandling m.v.

Det fremgår af § 141, stk. 7, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde, at handleplanen, jf. § 141, stk. 1 og 2, kan erstattes af en helhedsorienteret plan, når der er tale om borgere med komplekse og sammensatte problemer, hvor der kan eller skal udarbejdes flere planer for indsatserne, og hvor der er et koordinationsbehov forbundet hermed. Borgeren skal give samtykke til, at handleplanen erstattes af en helhedsorienteret plan. Erstattes handleplanen med en helhedsorienteret plan, skal kravene i § 141, stk. 3 og 4, fortsat opfyldes.

3.3.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser

Rigsrevisionen konstaterede i 2014, at kommunerne ikke i tilstrækkelig grad tilbød borgere i hjemløshed en handleplan efter § 141 i serviceloven. Trods et skærpet fokus på brugen af handleplaner, blandt andet i hjemløsestrategien, viser VIVEs undersøgelse "Hjemløshed i Danmark 2019", at kun 28 pct. af borgere i hjemløshed har en handleplan efter § 141 i serviceloven. Dertil viser en undersøgelse fra Ankestyrelsen fra 2017, at handleplanerne ofte kun forholder sig til indsatsen i socialforvaltningen, har et ensidigt fokus på boligsmål og sjældent opdateres, hvilket udfordrer både borgerens retssikkerhed og kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af indsatsen. Der er således behov for at sikre, at flere borgere i hjemløshed får en handleplan

med henblik på at øge borgernes retssikkerhed og sikre en mere helhedsorienteret og målrettet indsats. Denne forbedring af borgernes retssikkerhed er særligt relevant at sikre i lyset af, at det med lovforslaget foreslås at give kommunalbestyrelsen betinget kompetence til at kunne udskrive borgere fra boformer efter § 110 efter den i lovforslagets § 1, nr. 5, foreslåede bestemmelse i § 110, stk. 5, i serviceloven.

Derudover etableres en fast track-proces i Ankestyrelsen ved en ændring af § 15 i bekendtgørelse nr. 1152 af 7. juni 2021 om retssikkerhed og administration på det sociale område. Fast track-ordningen er ligeledes med til at styrke borgernes retssikkerhed, eftersom den sikrer en hurtigere sagsbehandlingstid ved eventuelle klager over en afgørelse om støtte efter den foreslåede § 85 a i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, hvis kommunalbestyrelsen udskriver en borger fra en boform efter § 110. Fast track-ordningen vil være omfattet af de nuværende regler om klagemuligheder, som er beskrevet i afsnit 3.1.1.

Ministeriet finder, at ved at gøre det obligatorisk for kommunalbestyrelsen at udarbejde en handleplan for borgere i hjemløshed, der har ophold på en boform efter § 110 i serviceloven, vil det blive sikret, at kommunalbestyrelsen tidligere end i dag tager stilling til borgerens behov. Samtidig vil det øge skriftligheden om indsatsen og dermed også skriftligheden om, hvad kommunalbestyrelsen er forpligtiget til at yde hjælp til. Det vil gøre det lettere for borgeren at holde kommunalbestyrelsen op på, at hjælpen iværksættes, og mulighed for at klage, hvis det ikke sker. Spørgsmål om kommunalbestyrelsens overholdelse af kravet om at udarbejde en handleplan for borgere i hjemløshed, der har ophold på en boform efter § 110 i serviceloven, vil være omfattet af det kommunale tilsyns kompetence.

Udarbejdelsen af borgerens handleplan bør igangsættes hurtigst muligt efter borgeren får ophold på boformen efter § 110 med henblik på at sikre, at borgeren hurtigt hjælpes videre - dog under hensyn til, at borgeren ved indskrivning på boformen kan have brug for kortvarig ro og hvile, før myndighedsarbejdet igangsættes. Ministeriet finder endvidere, at en hurtig igangsættelse af handleplansarbejdet i øvrigt vil medvirke til en hurtig afklaring af, hvilken kommune der har handleforpligtigelsen over for borgeren.

Det centrale er, at handleplanen afspejler borgerens aktuelle situation, og på en klar og konkret måde angiver både formål med og mål for indsatsen. I det tilfælde, at en borger, der er optaget på en boform efter § 110 i serviceloven, allerede har en handleplan, vil kommunalbestyrelsen skulle vurdere,

om handleplanen skal revideres, før kommunalbestyrelsen kan gøre brug af udskrivningskompetencen. Denne revidering skal i videst muligt omfang ske i samarbejde med borgeren, der er optaget på boformen efter § 110 i serviceloven.

Ministeriet finder endvidere, at det som led i udarbejdelse af handleplanen vil være hensigtsmæssigt at tage stilling til borgerens eventuelle ønske om, at boformen efter § 110 kan optræde som leverandør på hele eller dele af bostøtten til borgeren, ligesom det kan indgå, om boformen efter § 110 på anden vis kan støtte borgeren i overgangen til egen bolig.

Det er ministeriets opfattelse, at der med den foreslåede ændring af refusionsordningen i lovforslagets § 1, nr. 11, således, at kommunen ikke modtager refusion af udgifterne til ophold på en boform efter § 110 efter 90 dage pr. løbende år, vil blive skabt et økonomisk incitament til, at kommunalbestyrelsen hurtigst muligt igangsætter handleplansarbejdet, herunder arbejdet med at finde en boligløsning til borgeren. Der henvises i denne forbindelse til afsnit 3.4.

Det varierer, hvor stort handlekommunens forudgående kendskab til borgeren er, når vedkommende optages på en boform efter § 110 i serviceloven. Kommunalbestyrelsen har pligt til at oplyse sagen tilstrækkeligt, før der træffes en afgørelse, og dialog med borgeren vil derfor være afgørende for handleplansarbejdet og det videre arbejde med at hjælpe borgeren.

En handleplan skal, jf. beskrivelsen af servicelovens § 141 ovenfor under gældende ret, udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne. Ligeledes følger det af § 4 i retssikkerhedsloven, at borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandling af egen sag. Ministeriet mener ikke, at der bør ændres herved. I stedet vil der med den foreslåede ændring i refusionsordningen, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 og 11, kunne tilskyndes til, at kommunalbestyrelsen hurtigere igangsætter dialog med borgeren om udarbejdelse af en handleplan, således at borgeren kan tilbydes en mere helhedsorienteret og målrettet indsats.

Ministeriet finder, at kommunalbestyrelsen i det omfang, der foreligger en opholdsplan for borgere på en boform efter § 110 i serviceloven, vil skulle inddrage denne i udarbejdelsen af handleplanen for borgere på en boform efter § 110 med henblik på at sikre sammenhæng til indsatsen på boformen

efter § 110 og en smidig overgang til egen bolig og omvendt inddrage handleplanen i udarbejdelsen af opholdsplanen i det tilfælde, at handleplanen er udarbejdet, før der foreligger en opholdsplan.

3.3.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget foreslås det, at kommunalbestyrelsen vil skulle udarbejde en handleplan for personer, der opholder sig på en boform efter § 110.

Lovforslaget vil også gælde for personer, der er over folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 234 af 12. februar 2021 (herefter pensionsloven). Kommunalbestyrelsens mulighed for at kunne udskrive en borger fra en boform efter § 110, efter den foreslåede bestemmelse i § 110, stk. 5, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, vil først træde i kraft, når der foreligger en handleplan for borgeren.

Handleplanen vil efter det foreslåede § 142, stk. 2, i serviceloven skulle angive formålet med indsatsen, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, den forventede varighed af indsatsen samt andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Handleplanen bør efter det foreslåede § 142, stk. 3, i serviceloven udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne. Som led i udarbejdelse af handleplanen vil det efter det foreslåede § 142, stk. 4, skulle afdækkes, om borgeren har et ønske om, at boformen efter § 110 leverer hele eller dele af bostøtten efter den foreslåede § 85 a (jf. lovforslagets § 1, nr. 1) til borgeren. Det kan ligeledes indgå, om boformen på anden vis kan støtte borgeren i overgangen til egen bolig.

Endelig foreslås, at såfremt handleplanen kan erstattes af en helhedsorienteret plan efter det foreslåede § 142, stk. 5, i serviceloven, vil denne udgøre en handleplan og dermed også give kommunalbestyrelsen ret til at udskrive en borger fra en boform efter § 110, såfremt de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

3.4. Omlægning af refusionsordningen på hjemløseområdet

3.4.1. Gældende ret

Af servicelovens § 110 fremgår det, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Det fremgår af servicelovens § 110, stk. 3, at det er boformslederen, der træffer afgørelse om optagelse og udskrivning. Der henvises til afsnit 3.2.1 for yderligere beskrivelse af gældende ret for boformer efter § 110.

Det fremgår af § 177, nr. 5, i serviceloven, at staten refunderer 50 pct. af kommunens udgifter til boformer efter §§ 109 og 110, herunder udgifter til bistands-, støtte-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud m.v. i forbindelse med boformen.

Baggrunden for den gældende refusionsbestemmelse er, at henvendelse om optagelse i boformer efter §§ 109 og 110 kan ske direkte til boformslederen. Derved kan en person frit henvende sig til en hvilken som helst boform efter § 110 i serviceloven uden en kommunal visitation, hvor den enkelte boformsleder træffer afgørelse om optagelse. Det er borgerens oprindelige opholdskommune, der er handle- og betalingskommune, når en borger er optaget på en boform efter § 110. Som følge af de begrænsede styringsmuligheder for kommunen, der følger af selvmøderprincippet (der henvises til lovforslagets baggrund herom) og boformslederens indskrivningsret, refunderer staten 50 procent af handle- og betalingskommunes udgifter til boformerne.

§ 177 i serviceloven omfatter ikke refusion for udgifterne til indsatser efter servicelovens §§ 85 eller 107.

Efter den centrale refusionsordning efter servicelovens § 176 gælder, at i de tilfælde, hvor udgifterne til hjælp og støtte efter loven for en person under 67 år i en konkret sag overstiger 860.000 kr. årligt (2022-niveau), refunderer staten en del af kommunens udgifter, som ligger over dette beløb. For den del af udgifterne, der overstiger 1.680.000 kr. (2022-niveau) pr. sag udgør refusionen 50 pct., og der ydes en refusion på 75 pct. for den del af udgifterne i en refusions sag, der overstiger 2.120.000 kr. (2022-niveau). Endvidere omfatter refusionsordningen udgifter til personer efter det fyldte 67. år for personer, der umiddelbart inden det fyldte 67. år var omfattet af refusionsordningen. Den centrale refusionsordning omfatter både udgifter til tilbud og udgifter til udbetalte ydelser. Det kan være udgifter til eksempelvis §§ 85 eller 107.

Kommunalbestyrelsen er forpligtet til efter servicelovens § 85 at tilbyde hjælp, omsorg eller støtte til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer.

Efter en konkret individuel vurdering kan kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 107, stk. 1, tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det. Kommunalbestyrelsen skal efter § 107, stk. 2, tilbyde midlertidigt ophold til 1) personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte, og 2) til personer med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte.

3.4.2. Social- og Ældreministeriets overvejelser

Boformer efter servicelovens § 110 skal fungere som midlertidige ophold for målgruppen af personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Mennesker i hjemløshed opholder sig i dag for lang tid i midlertidige boformer efter § 110 i stedet for, at de får tilbudt en bolig og den passende støtte i deres eget hjem. Som beskrevet i lovforslagets baggrund, har der i perioden fra 2015 til 2020 været dels en stigning i antallet af årlige brugere på boformer efter § 110, en stigning i den gennemsnitlige opholdstid samt en stigning i antal pladser på boformer efter § 110.

I takt med, at der er kommet flere pladser, er der også kommet flere brugere til, som i gennemsnit opholder sig i længere tid på herbergerne. Samtidig har de offentlige udgifter til området været stigende fra omkring 896 mio. kr. i 2015 (2022-pl) til omkring 1,2 mia. kr. i 2020 (2022-pl).

Staten yder 50 pct. refusion af kommunernes udgifter til borgeres ophold på boformer efter § 110. Sammen med manglen på egnede boliger til målgruppen vurderes det at være medvirkende til, at antallet af brugere af, opholdstiderne på og udgifterne til herberger er steget gennem en længere årrække.

I undersøgelsen *”Kommunernes arbejde med at sikre boliger til borgere i hjemløshed”* fra Ankestyrelsen i 2021 vurderer boformslederne, at syv ud af ti borgere på boformer efter § 110 i serviceloven er parate til at flytte fra boformen. Undersøgelser viser, at otte til ni ud af ti borgere kommer ud af hjemløshed ved brug af Housing First. Samtidig er det dokumenteret, at det på den længere bane vil være billigere for kommunen at hjælpe borgeren i

egen bolig med den rette bostøtte frem for at afholde udgifterne til ophold på boformer efter § 110.

Ministeriet vurderer, at det er nødvendigt med et større økonomisk incitament for kommunerne til at hjælpe borgere i egen bolig med den nødvendige bostøtte eller i midlertidigt botilbud med specialiseret støtte. På den baggrund foreslås en omlægning af den eksisterende refusionsordning med henblik på at gøre det mere økonomisk attraktivt for kommunerne at tilbyde borgere en bolig frem for at fastholde borgeren på boformer efter § 110. Det er Social- og Ældreministeriets vurdering, at der ved en finansieringsændring vil kunne opnås en større sammenhæng mellem opholdet på en boform efter § 110 i serviceloven og den efterfølgende støtte til den enkelte borger. Omlægningen af den eksisterende refusionsordning skal ses i sammenhæng med den øvrige del af aftalen om *Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed*, der skaber forudsætningerne for billige boliger til målgruppen.

3.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i § 177 i serviceloven som et nyt nr. 6 indsættes en bestemmelse om, at staten refunderer 50 pct. af kommunens udgifter til boformer efter § 110 i serviceloven, herunder udgifter til bistands-, støtte-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud m.v. i forbindelse med det midlertidige ophold på boformen, for borgerens ophold i 90 dage pr. løbende år fra datoen for første indskrivning.

Den foreslåede ændring vil ikke få betydning for borgerens ophold, som kan strække sig ud over de 90 dage. Ændringen vil alene have betydning for, om borgerens handle- og betalingskommune kan få refusion for sine udgifter til borgerens ophold. Borgere, der måtte falde tilbage i hjemløshed, vil kunne indskrives på en boform efter § 110 i serviceloven igen, også selvom de måtte have fået tilbudt en bolig og bostøtte. Dermed vil selvmøderprincippet stå uanfægtet efter omlægning af refusionsordningen på herbergsområdet. Det betyder ikke, at kommunen vil skulle udskrive borgerne inden for de 90 dage, eller at boformen efter § 110 i serviceloven ikke vil modtage fuld betaling for borgerens ophold efter 90 dage.

Der foreslås samtidig, at der indføres en ny refusionsordning for borgere, som udskrives fra boformer efter § 110 i serviceloven. Med den foreslåede bestemmelse i § 176 a, i serviceloven vil kommunens udgifter til bostøtte efter den foreslåede § 85 a i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, blive

refunderet med 50 pct. i op til 2 år efter datoen for udskrivningen fra boformen efter § 110 i serviceloven, ligesom refusionen vil opnås på udgifter til midlertidige ophold på tilbud efter § 107 i serviceloven i op til 6 måneder inden for en periode på 1 år efter udskrivning fra boformen efter § 110. De anførte perioder for statsrefusionen på udgifter til den efterfølgende støtte regnes fra datoen for borgerens første udskrivning fra boformen efter § 110 og beregnes ikke på ny, såfremt borgeren inden for den angivne periode igen optages på en boform efter § 110.

Det foreslås, at udgifterne til refusion finansieres solidarisk af kommunerne under ét ved løbende reguleringer af bloktilskuddet. Refusionsordningen baseres således på det samme princip, som er gældende for den centrale refusionsordning og vil sikre en større finansieringsmæssig sikkerhed for den enkelte kommune.

Omlægningen foreslås indfaset således, at der i 2023, 2024 og 2025 vil kunne opnås refusion for borgerens ophold på boformer efter § 110 i serviceloven i 120 dage pr. løbende år, jf. lovforslagets § 2, stk. 3, mens der fra 1. januar 2026 og derefter vil blive givet refusion for borgerens ophold på boformer i 90 dage pr. løbende år.

Aftaleparterne bag aftalen om *Fonden for Blandede Byer - byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed* vil følge op på, om forudsætningerne for ændringen i refusionsordningen er til stede og på baggrund heraf medio 2025 drøfte, om der er behov for at forlænge indfasningen af refusionsomlægningen.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes at have indirekte ligestillingsmæssige positive konsekvenser for mænd, da VIVE's optælling af hjemløse fra 2019 viser, at af de hjemløse borgere er 77 pct. mænd og 23 pct. kvinder.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget skønnes at medføre merudgifter på 4,2 mio. kr. i 2023 og 6,4 mio. kr. i 2024 og årligt herefter. Heraf vedrører 2,2 mio. kr. i 2023 og 4,4 mio. kr. i 2024 og årligt herefter merudgifter i kommunerne og 2,0 mio. kr. årligt merudgifter i Ankestyrelsen. Merudgifterne knytter sig til krav om at udarbejde handleplaner, begrundelse for valg af leverandør af bostøtte, samt udgifter til behandling af klager over en afgørelse om støtte, når kommunen

udskriver en borger fra en boform efter § 110, der vil skulle behandles i et fast track i Ankestyrelsen.

Forslaget vil herudover medføre en stigning i det kommunale bloktilskud som følge af nedgangen i refusion for ophold i boform efter § 110 i de første 90 dage (120 dage for borgere indskrevet før 1. januar 2026), som modsvares af en tilsvarende reduktion af statens udgifter til refusion. Ændringen i refusion skønnes at udgøre 43,2 mio. kr. i 2023, 258,8 mio. kr. i 2024 og 2025, 314,4 mio. kr. i 2026 og 325,5 mio. kr. i 2027 årligt herefter.

Den foreslåede ændring, hvorefter udgifter til bostøtte inden for de første 2 år efter udskrivning fra en boform efter § 110 og udgifter til ophold i et tilbud efter § 107 i de første 6 måneder efter udskrivning fra en boform efter § 110 finansieres af kommunerne inden for de modgående mindreudgifter til ophold på tilbud efter § 110, og medfører ikke regulering af bloktilskuddet.

Den foreslåede nye ordning vedr. refusion af udgifter til bostøtte og ophold på tilbud efter § 107 skønnes at medføre merudgifter til udbetaling af refusion fra staten, som finansieres ved modgående træk på bloktilskuddet. Refusionen skønnes at udgøre 9,2 mio. kr. i 2023, 67,7 mio. kr. i 2024, 95,7 mio. kr. i 2025 og 104,2 mio. kr. i 2026. Fuldt indfaset (2028) skønnes forslaget at medføre refusion på 114,2 mio. kr. Niveauet for udgifter til refusion fastlægges årligt i samarbejde med kommunerne.

Forslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.

Forslaget berører ikke regionerne og har ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.

Administrationen af særligt de ændrede refusionsregler vil forudsætte at kommunalbestyrelserne har data om hvornår borgerens ophold på en boform efter § 110, støtte efter § 85 a samt anvisning til § 107 hhv. starter og slutter. Disse oplysninger vil være genbrug af eksisterende data for kommunerne, dog gælder, at kommunerne vil kunne angive hvilke borgere der fremadrettet vil modtage støtte efter § 85 a frem for den nuværende § 85. Det bemærkes hertil, at anvendelsen af den foreslåede § 85 a er en kanbestemmelse. Som en konsekvens af de foreslåede ændrede refusionsregler vil det fremadrettet gælde, at kommuner skal kunne opgøre ophold og støtteperioden inden for de i lovforslaget angivne tidsperioder. Det vurderes, at

den eksisterende IT-infrastruktur kan anvendes, hvor tidsperiodeangivelserne kan tilføjes. Dermed vurderes lovforslaget samlet set i begrænset omfang at have negative implementeringsmæssige konsekvenser for kommunerne.

Principperne for digitaliseringsklar lovgivning er blevet fulgt.

Lovforslaget indebærer i overensstemmelse med princip 1 enkle og klare regler for ændringen i de nuværende bestemmelser samt beskrivelse af de nye bestemmelser.

I overensstemmelse med princip 2 om digital kommunikation vil forslaget understøtte, at der kan kommunikeres digitalt.

Ifølge princip 3 om automatisk sagsbehandling opfylder lovforslaget ikke princippet om muliggørelse af automatisk sagsbehandling, idet der på området er behov for en konkret og individuel vurdering som grundlag for afgørelser efter serviceloven.

I overensstemmelse med princip 4 om sammenhæng på tværs af myndigheder, så anvendes fælles begreber og definitioner på tværs af de respektive lovgivninger.

Forslaget vil indebære indsamling, behandling og håndtering af borgernes og virksomhedernes data i overensstemmelse med princip 5 om tryk og sikker datahåndtering.

Lovforslaget i overensstemmelse med princip 6 om genbrug af offentlig infrastruktur, da der er lagt op til, at administration af reglerne forventes at ske inden for eksisterende IT-løsninger med visse tilpasninger.

Lovforslaget er i overensstemmelse med princip 7 om forebyggelse af snyd og fejl.

Lovforslaget vurderes at have en direkte positiv indflydelse på opfyldelsen af FN's verdensmål: delmål 10.3 om at alle skal sikres lige muligheder mv., da lovforslaget indeholder en markant omlægning af hjemløseindsatsen, med et styrket fokus på at få borgeren i egen bolig. Lovforslaget vurderes indirekte at have en positiv indflydelse på opfyldelsen af FN's verdensmål: Delmål 11.1 om at bygge sikre boliger til en overkommelig pris og 11.3 om at gøre byerne inkluderende og bæredygtige. Dertil kan lovforslaget have

positive indirekte konsekvenser for delmål 10.4, om at der skal vedtages politikker, især finans-, løn- og socialpolitik, og gradvist opnå større lighed.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Ved vedtagelse af lovforslaget forventes det, at flere borgere i hjemløshed vil få en handleplan, hvorved borgernes retssikkerhed vil øges, samtidig med at initiativet vil sikre en mere helhedsorienteret og målrettet indsats.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Statslige mindreudgifter til refusion vedr. ophold på § 110 på 43,2 mio. kr. i 2023, 258,8 mio. kr. i 2024 og 2025, 314,4 mio. kr. i 2026. Fuldt indfaset (2027) skønnes mindreudgiften at udgøre 325,5 mio. kr. årligt.	Løft af det kommunale bloktilskud som følge af bortfald af refusion vedr. ophold på § 110 på 43,2 mio. kr. i 2023, 258,8 mio. kr. i 2024 og 2025, 314,4 mio. kr. i 2026 og 325,5 mio. kr. i 2027 og årligt herefter.
	Kommunale indtægter fra refusion vedr. bostøtte og ophold på tilbud efter § 107 på 9,2 mio. kr. i 2023, 67,7 mio. kr. i 2024, 95,7 mio. kr. i 2025 og 104,2 mio. kr. i 2026. Fuldt indfaset (2028) skønnes forslaget at medføre refusion på 114,2 mio. kr.	Statslige udgifter til refusion vedr. bostøtte og ophold på tilbud efter § 107 på 9,2 mio. kr. i 2023, 67,7 mio. kr. i 2024, 95,7 mio. kr. i 2025 og 104,2 mio. kr. i 2026. Fuldt indfaset (2028) skønnes forslaget at medføre refusion på 114,2 mio. kr.

		<p>Forslaget skønnes at medføre merudgifter til administration vedr. handleplaner, begrundelse for valg af leverandør af bostøtte samt behandling af klagesager på 4,2 mio. kr. i 2023 og 6,4 mio. kr. i 2024 og årligt herefter. Heraf vedrører 2,2 mio. kr. i 2023 og 4,4 mio. kr. i 2024 og årligt herefter merudgifter i kommunerne og 2,0 mio. kr. årligt merudgifter i Ankestyrelsen.</p> <p>Forslaget berører ikke regionerne og har ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.</p>
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	<p>Lovforslaget vurderes at have moderat negative implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet den foreslåede refusionsordning vil kræve ekstra ressourcer for kommunerne at administrere. Lovforslaget vurderes at have begrænset negativ implementeringskonsekvenser da der skal ske mindre tilpasninger i den eksisterende IT-infrastruktur for at kommunerne kan administrere de foreslåede refusionsregler.</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	<p>Ved vedtagelse af lovforslaget forventes det, at flere borgere i hjemløshed vil få en handleplan, hvilket vil øge skriftligheden om borgerens behov samtidig med at initiativet vil sikre en</p>	<p>Lovforslaget vurderes at ændre retstilstanden, idet kommunerne under visse betingelser kan udskrive borgere fra ophold på boformer efter § 110.</p>

	mere helhedsorienteret og målrettet indsats.	
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med principperne for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af § 85 i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Støtten omfatter et bredt spektrum af socialpædagogiske og andre støtteforanstaltninger. Typisk for socialpædagogisk støtte efter § 85 i serviceloven gælder, at den enkelte borger visiteres til hjælp, omsorg eller støtte målrettet et konkret behov med et på forhånd defineret antal støttetimer om ugen eller måneden.

Efter den gældende bestemmelse kan kommunerne frit vælge, efter hvilken metode støtten til den enkelte ydes, hvormed der er mulighed for, at kommunen efter de gældende regler i servicelovens § 85 kan, men ikke skal visitere borgere til støtte efter de specialiserede bostøttemetoder fra Housing First-tilgangen.

Det foreslås med en ny § 85 a, *stk. 1*, i serviceloven, at kommunerne kan tilbyde hjælp, omsorg eller støtte til udvikling af færdigheder efter de specialiserede støttemetoder fra Housing First-tilgangen til personer i hjemløshed eller i risiko herfor, der har behov herfor på grund af særlige sociale problemer.

Det foreslås med den nye bestemmelse, at målgruppen herfor er afgrænset til personer i hjemløshed eller i risiko herfor, som har særlige sociale problemer. Hjemløshed dækker over forskellige situationer. Fælles for situationerne er, at borgeren ikke har sit eget frit tilgængelige sted at overnatte og råde over. Borgere i hjemløshed er personer, som ikke råder over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse. Borgere i hjemløshed er derfor enten uden opholdssted den kommende nat, henvist til midlertidige boligalternativer eller bor midlertidigt eller uden kontrakt hos familie, venner og bekendte. Ligeledes gælder, at der kan være hjemløsesituationer, hvor borgere ikke kan benytte deres bolig på grund af sociale eller psykiske problemstillinger, fx svær angst, og hvor borgeren derfor lever i en form for hjemløshed (Hjemløshed i Danmark 2019, Benjaminsen, 2019). Det foreslås, at målgruppen for den nye bestemmelse også omfatter borgere i risiko for hjemløshed, således at kommunerne også kan forebygge hjemløshed for borgere, som er i risiko herfor.

Den foreslåede bestemmelse i § 85 a vil medføre, at der blandt kommunerne sker en øget brug af de specialiserede støttemetoder efter Housing First-tilgangen, som vil kunne sikre, at borgere i hjemløshed modtager den nødvendige støtte til at fastholde og kunne opholde sig i egen bolig og vil dermed understøtte, at borgerne kommer permanent ud af hjemløshed.

Housing First er en helhedsorienteret tilgang til hjemløshed, hvor borgeren tilbydes en selvstændig bolig i almindeligt byggeri og samtidig modtager en individuelt tilrettelagt bostøtte. Tilgangen bygger på recovery og empowerment-tilgange, der understøtter borgerens selvstændighed og tager udgangspunkt i borgerens egen oplevelse af behovet for støtte, og hvor samarbejdet mellem borger og den fagprofessionelle skal bygge på borgerens ønsker, drømme og håb. Det kræver en omstilling fra tilgange baseret på fx omsorg eller krav om forandringsparathed. Det recovery- og empowerment-orienterede arbejde har fokus på den enkeltes oplevelse af behov og på den enkeltes ressourcer.

Housing First baserer sig ligeledes på en grundopfattelse af boligen som en menneskeret. Borgeren tilbydes derfor i starten af en indsats en relevant boligløsning. Formålet er at stabilisere borgerens boligforhold som udgangspunkt for, at der kan arbejdes med borgerens andre problemstillinger ud fra borgerens egne ønsker. Udover at flytte i egen bolig vil borgeren derfor få tildelt den nødvendige sociale støtte, for at borgeren kan bo i og fastholde boligen. Støtten skal være individuel, helhedsorienteret og fleksibel, og den tager udgangspunkt i borgerens drømme, ønsker og håb for fremtiden. Afsættet for at kunne vurdere konkret, hvilken støtte den enkelte borger har brug for, er et grundigt udrednings- samt handleplansarbejde. I udredningsarbejdet bør borgerens ressourcer, udfordringer og ønsker afdækkes helhedsorienteret og systematisk, således at der er et godt og kvalificeret grundlag for at træffe afgørelse om, hvilken socialfaglig støtte og indsats borgeren har behov for. Ud fra Housing First-tilgangen gives støtten som en udgående funktion, primært i borgerens eget hjem, eller der, hvor borgeren opholder sig. Støtten er uafhængig af boligen, hvilket betyder, at selvom borgeren skulle miste boligen i en periode, gives støtten stadigvæk, hvis borgeren har behov for det.

Ud fra Housing First-tilgangen anvendes tre forskellige metoder til at yde individuel, intensiv bostøtte. Assertive Community Treatment (ACT-metoden), Intensive Case Management (ICM-metoden) og Critical Time Intervention (CTI-metoden). Ligeledes kan anvendes en modificeret ACT-

metode. Bostøttemetoder er målrettet borgere med forskelligt behov for støtte, og tilsammen giver de specialiserede støttemetoder mulighed for at imødekomme de varierende støttebehov, som gør sig gældende for målgruppen af borgere, der lever i eller er i risiko for hjemløshed.

CTI-metoden er tidsbegrænset til ni måneder, og henvender sig til de borgere, der i betydelig grad kan benytte det eksisterende støttesystem, og som primært har brug for støtte i en kortere overgangsperiode, herunder til at få opbygget et støttenetværk i det eksisterende system. CTI-metoden kan også bruges som en forebyggende indsats i overgangen fra en ustabil til en mere stabil boligsituation. CTI-indsatsen indledes med en kontaktskabelsesperiode. Efter kontaktskabelsesperioden forløber CTI-indsatsen over tre lige lange faser med hvert sit definerede indhold, hvor intensiteten i kontakten mellem borger og CTI-medarbejder falder støt gennem forløbet. Borgeren tilknyttes en CTI-medarbejder, som har en koordinerende rolle i sammensætningen og udførelsen af borgerens CTI-indsats, og som også vil være en gennemgående støtteperson, som yder social og praktisk støtte. Det anbefales, at den enkelte CTI-medarbejder har et passende antal borgere tilknyttet, da det vurderes at være forudsætningen for at kunne opnå de forventede resultater med metoden.

ICM-metoden er tidsbegrænset og henvender sig til den gruppe af borgere i hjemløshed, som har behov for støtte i en længerevarende periode, og som i nogen grad kan benytte eksisterende tilbud. I indsatsen tilknyttes borgeren ICM-medarbejderen, som ud over at have en koordinerende rolle i sammensætningen og udførelsen af borgerens ICM-indsats også er en gennemgående støtteperson, som yder intensiv social og praktisk støtte. Det anbefales, at den enkelte ICM-medarbejder har passende antal tilknyttet, da det vurderes at være forudsætningen for at kunne opnå de forventede resultater med metoden.

ACT-metoden er ligeledes tidsbegrænset og henvender sig til de borgere, der har de mest intensive og langvarige støttebehov, og som kun i meget begrænset omfang eller slet ikke kan benytte eksisterende støtteindsatser fra det sociale system. ACT-indsatsen ydes af et tværfagligt indsatsteam, som ud over en socialpædagogisk støtte, også indeholder en specialiseret helbredsmæssig indsats (alkohol- og stofmisbrugsbehandling og socialpsykiatri) og en administrativ myndighedsfunktion. Støtten er teambaseret, og alle medarbejdere indgår direkte i teamet som udgående medarbejdere. Der

bør ligeledes ske en vurdering af, hvor mange borgere der tilknyttes teamet, så forudsætningerne for at opnå de forventede resultater med metoden er tilstede.

Ligeledes kan en modificeret ACT-metode (M-ACT-metode) anvendes. M-ACT-metoden er en videreudvikling af ACT-metoden gennemført i regi af Udviklings- og Investeringsprogrammet. Metoden bygger på ACT-metodens værdigrundlag, kerneelementer og -funktioner. De organisatoriske rammer omkring metoden er justeret fra ACT med henblik på at gøre metoden mere omkostningseffektiv, implementerbar og nemmere at integrere i eksisterende kommunale indsatser, jf. Socialstyrelsens indsatsbeskrivelse for M-ACT. Socialstyrelsens rådgivningsfunktion på hjemløshedsområdet tilbyder kommuner rådgivning og støtte til implementering og anvendelse af såvel M-ACT-metoden som de øvrige specialiserede metoder under Housing First.

Det er allerede muligt efter den nuværende bestemmelse i § 85 at visitere til et bostøtteforløb efter de specialiserede støttemetoder. Med den foreslåede bestemmelse § 85 a, stk. 1, i serviceloven kommer et tydeligere signal om fuld implementering og anvendelse af de Housing First-baserede indsatser over for målgruppen af borgere i hjemløshed eller i risiko herfor. Målgruppen af borgere i hjemløshed og risiko herfor kan fortsat visiteres til støtte efter § 85 i serviceloven, hvor der er metodefrihed for kommunerne, men med ændringen opfordres kommunerne til i højere grad at anvende de specialiserede metoder. Den foreslåede § 85 a, stk. 1, vil kunne understøtte kommunerne i at levere en tilstrækkelig omfattende og intensiv støtte efter de specialiserede støttemetoder.

Formålet med en selvstændig bestemmelse om Housing First-tilgangen er derved at sende et klart signal om, at indsatsen til denne målgruppe kan adskille sig fra den almindelige socialpædagogiske støtte efter servicelovens § 85.

Det foreslås med § 85 a, *stk. 2*, at kommunalbestyrelsen i afgørelsen efter det foreslåede stk. 1 skal begrunde, såfremt borgerens ønsker til leverandør af bostøtten, jf. § 142, stk. 4, ikke følges.

Ministeriet finder, at det som led i udarbejdelse af handleplanen skal afdækkes, om borgeren har et ønske om, at boformen efter § 110 i serviceloven kan optræde som leverandør på hele eller dele af bostøtten efter den

foreslåede § 85 a til borgeren, såfremt det vurderes, at borgeren er i målgruppen for bostøtte. Det kan ligeledes indgå, om boformen efter § 110 i serviceloven på anden vis kan støtte borgeren i overgangen til egen bolig. Der henvises til den foreslåede nye bestemmelse i § 142, stk. 4, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Formålet med den foreslåede bestemmelse § 85 a, stk. 2, er, at såfremt borgeren i forbindelse med udarbejdelsen af handleplanen har givet udtryk for et ønske om, at boformen efter § 110 skal levere bostøtten efter den foreslåede § 85 a i overgangen fra boformen til egen bolig, og såfremt kommunalbestyrelsen ikke efterkommer borgerens ønske, skal kommunalbestyrelsen begrunde i en skriftlig afgørelse, hvorfor borgerens ønske ikke efterkommes, jf. den foreslåede bestemmelse i § 85 a, stk. 2, i serviceloven. Dermed vil kommunalbestyrelsen enten skulle følge borgerens ønske eller skriftligt forklare, hvorfor borgerens ønske ikke følges. Det bemærkes, at der med bestemmelsen ikke indføres retskrav om, at det er boformen, der skal levere bostøtten efter den foreslåede bestemmelse § 85 a, men at behovet skal afdækkes, samt at det begrundes, såfremt kommunalbestyrelsen ikke følger ønsket.

Den foreslåede bestemmelse § 85 a, stk. 1, vil blive omfattet af de nuværende regler efter § 166 i serviceloven om, at kommunalbestyrelsens afgørelser om bostøtte kan indbringes for Ankestyrelsen. Det betyder, at kommunalbestyrelsens afgørelse om bostøtte efter den foreslåede bestemmelse § 85 a, stk. 1, vil kunne påklages til Ankestyrelsen. Borgeren vil ikke kunne klage over, at kommunen ikke imødekommer borgerens ønske til leverandør af bostøtte, idet der ikke indføres en ret til frit valg. Ankestyrelsen vil dog kunne påse, om kommunalbestyrelsens overholder kravet om skriftlig begrundelse efter den foreslåede § 85 a, stk. 2, som led i Ankestyrelsens sædvanlige prøvelse af de formelle krav til afgørelse i forbindelse med behandlingen af en klage over en afgørelse efter den foreslåede § 85 a, stk. 1.

Social- og Ældreministeriet forventer med en ændring af § 15 i bekendtgørelse nr. 1152 af 7. juni 2021 om retssikkerhed og administration på det sociale område, at Ankestyrelsen i en fast track-ordning forpligtes til så vidt muligt at træffe afgørelse i sager om klager over den tildelte bostøtte efter § 85 a inden 8 uger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af § 110, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Det vurderes, at der i de gældende regler ikke er tilstrækkelig tydelighed om, at der skal være et akut behov for ophold på en boform efter § 110 for personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte og omsorg. Det kan medføre, at borgere uden akutte behov, og som derfor ikke er i målgruppen, tager ophold på en boform efter § 110.

Med den foreslåede ændring af servicelovens § 110, *stk. 1*, vil det blive tilføjet, at der skal være et akut behov for botilbud og tilbud om aktiverende støtte og omsorg.

Lederen af en boform efter § 110 træffer afgørelse om ind- og udskrivning fra boformen ud fra en vurdering af, om borgeren er i målgruppen for at opholde sig på boformen. Sådanne afgørelser kan efter serviceloven pålægges til Ankestyrelsen.

Formålet med ændringen er at understøtte, at de borgere, der har et akut behov for et botilbud og aktiverende støtte og omsorg, kan få ophold, og samtidig sikre, at der er tydelighed både i forhold til borgere, boformer og kommuner som ansvarlige myndigheder om både tilbuddets karakter og den gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune.

Til nr. 3

Det fremgår af § 81 i serviceloven, at formålet med at yde støtte til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer er at sikre, at den enkelte får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov. Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til afsnit 3.2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det fremgår af § 110, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Det vurderes, at der efter de gældende regler ikke er tilstrækkelig tydelighed om, at formålet med ophold på et herberg er midlertidigt, og at støtten, som borgeren modtager under opholdet, ikke må erstatte den hjælp og støtte, som borgeren har ret til efter serviceloven. Det medfører uklarhed om den gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune, herunder om indsatsen på en boform efter servicelovens § 110.

Det foreslås, at der i servicelovens § 110 indsættes et nyt *stk. 2* om, at formålet med et midlertidigt ophold efter stk. 1 er at hjælpe personer med særlige sociale problemer over akutte vanskeligheder i overgangen til egen bolig og øvrig hjælp efter serviceloven. Den aktiverende støtte og omsorg under opholdet må ikke erstatte øvrig hjælp og støtte efter serviceloven.

Det følger af det foreslåede nye § 110, stk. 2, i serviceloven, at formålet med et midlertidigt ophold efter lovens § 110, stk. 1, er at hjælpe personer med særlig sociale problemer over akutte vanskeligheder og i overgangen til egen bolig og øvrig hjælp efter serviceloven.

Det fremgår videre af det foreslåede nye stk. 2, at den aktiverende støtte og omsorg under opholdet ikke må erstatte den øvrige hjælp og støtte, som borgeren har behov for og ret til efter serviceloven.

Akutte vanskeligheder vil skulle forstås som vanskeligheder, som medfører et behov for, at borgere med særlige sociale problemer får midlertidigt ophold, omsorg og hjælp til problemstillinger, der udgør en barriere for at komme i eller fastholde egen bolig.

Deri ligger, at der er tale om en målgruppe, der ud over manglen på en bolig eller manglende evne til at opholde sig i egen bolig, har andre og samtidige særlige sociale problemer som alkohol-, stof- og blandingsmisbrug, psykiske lidelser, vold, kriminalitet, ringe arbejdsmarkedstilknytning, manglende sociale netværk, et omflakkende liv og rodløshed samt et akut behov for støtte, som ikke er håndteret på anden vis.

Overgangen til egen bolig vil skulle forstås som enten overgangen til en ny bolig for borgere, der ikke har en bolig, overgangen til borgerens eksisterende bolig eller overgangen til et midlertidigt eller længerevarende ophold efter f.eks. servicelovens §§ 107 eller 108.

Formålet med den foreslåede nye bestemmelse vil sammen med en præcisering af målgruppen i servicelovens § 110, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, være med til at sikre, at det er de borgere, der har akut behov for et botilbud og særlige sociale problemer, der får ophold på herberger. Det vil endvidere være formålet at understøtte, at et ophold i højere grad er midlertidigt med henblik på, at der findes en mere varig løsning for borgeren.

Den foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 110, stk. 2, vil sikre tydelighed i forhold til borgere, boformer og kommuner som ansvarlige myndigheder om både tilbuddets karakter og den gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune, herunder om indsatsen på en boform efter lovens § 110.

Der vil herunder blive sikret en tydeliggørelse af, at den enkelte borger kan have behov for særlig støtte, behandling eller andet, som ligger ud over den hjælp, som boformen kan tilbyde, og at den aktiverende støtte og omsorg under opholdet ikke må erstatte den øvrige hjælp og støtte, som borgeren har behov for og ret til efter serviceloven.

Den foreslåede bestemmelse vil således tydeliggøre, at borgere, der har behov for længerevarende ophold og mere specialiserede indsatser på baggrund af en konkret og individuel vurdering, bør tilbydes ophold i boformer efter servicelovens §§ 107 eller 108. Dette vil navnligt gøre sig gældende for personer med fysiske eller psykiske handicap, personer med psykiske lidelser og ældre hjemløse, der har behov for mere intensiv støtte, pleje og omsorg.

Efter den gældende § 110, stk. 1, indgår det som en del af borgerens ophold, at borgeren kan modtage efterfølgende hjælp (efterforsorg) i forbindelse med, at borgerne flytter fra herberget. Efterforsorg har som en del af det samlede tilbud efter servicelovens § 110 en midlertidig karakter og har til formål at understøtte en god overgang efter et ophold på et herberg til en selvstændig tilværelse i egen bolig og til eventuel hjælp i form af f.eks. bostøtte efter lovens § 85, som visiteres af kommunen. Der kan være et sammenfald i karakteren af den hjælp, der kan gives som efterforsorg, og den hjælp, der visiteres til af den kommunale myndighed efter servicelovens voksenbestemmelser, herunder særligt lovens §§ 83 og 85.

Efterforsorg er således et supplement til den hjælp, kommunen visiterer borgeren til for at sikre, at vedkommende kan bo i og fastholde eget hjem, og kan bestå af f.eks. fortsat tilknytning til boformen, drøftelse af praktiske gøremål i og uden for boligen, opbygning af sociale netværk, hjælp til økonomi eller lignende. Boformens efterforsorg skal således ophøre, når den

ikke længere tilbydes i tilknytning til borgerens overgang til egen bolig, eller den får en sådan karakter, at den erstatter indsatser efter serviceloven, som borgeren har ret til, f.eks. bostøtte efter servicelovens § 85.

Det bemærkes derudover, at efterforsorg i form af egentlig bostøtte såsom CTI-forløb (Critical Time Intervention) ligger uden for rammerne af, hvad efterforsorg omfatter, og at denne type indsats skal visiteres af den kommune, der har ansvaret for at yde hjælp og støtte til borgeren efter §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Det kan i den forbindelse være relevant, at boformerne tilkøbes som leverandør af bostøtten grundet deres konkrete kendskab til borgeren og målgruppen. I et sådan tilfælde vil der være tale om, at et herberg kan levere kommunalt visiteret bostøtte efter § 85 eller efter den i lovforslagets § 1, nr. 1 foreslåede § 85 a.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af servicelovens § 110, stk. 3, at lederen træffer afgørelse om optagelse og udskrivning.

Som konsekvens af det nye foreslåede nye § 110, stk. 5, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, foreslås det, at der i § 110, stk. 3, tilføjes der ”jf. dog stk. 5”, idet boformslederen fremover ikke vil have udskrivningskompetencen alene efter de foreslåede regler.

Til nr. 5

Det fremgår af § 110, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Det følger af servicelovens § 110, stk. 3, at lederen træffer afgørelse om optagelse og udskrivning.

Det vurderes, at der er behov for at styrke indsatsen for, at der bliver arbejdet systematisk efter Housing First-tilgangen, og at borgere dermed kommer ud i egen bolig. Det er ligeledes vurderingen, at de nuværende regler, hvor kommunerne trods betalingsansvaret ikke har indflydelse på, hvornår en borger udskrives fra boformen, betyder, at der kan være uklarhed over den

gældende ansvarsfordeling mellem tilbud og kommune, herunder om indsatsen på en boform efter servicelovens § 110.

Det foreslås, at der i servicelovens § 110 indsættes et nyt *stk. 5* om, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at udskrive en borger fra en boform efter § 110, stk. 1, såfremt der foreligger en handleplan eller en helhedsorienteret plan for borgeren efter §§ 141 eller 142, og at der foreligger en anvisning til egen bolig eller visitation til et botilbud efter §§ 107 eller 108. Samt ved anvisning til egen bolig, at der er truffet afgørelse om hjælp og støtte i egen bolig, som modsvarer borgerens behov for at fastholde boligen.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er således at give kommunalbestyrelsen mulighed for under overholdelse af visse krav at udskrive en borger fra et ophold på en boform efter § 110.

Med den foreslåede bestemmelse stilles der krav om, at der er udarbejdet en handleplan efter den foreslåede § 142, hvoraf det fremgår, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en handleplan for personer, der har ophold på en boform efter § 110. Den foreslåede bestemmelse fastslår endvidere, at den helhedsorienterede plan vil kunne være en erstatning for handleplanen, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 7, foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 1, i serviceloven, såfremt den helhedsorienterede plan som minimum indeholder de krav, der er til en handleplan. Det betyder, at kommunen, såfremt den beslutter at udarbejde en helhedsorienteret plan, ikke vil blive påkrævet også at udarbejde en handleplan til borgeren. Såfremt kommunen vurderer, at handleplanen skal erstattes af en helhedsorienteret plan, vil det derfor ligeledes gælde, at kommunen ikke kan udskrive borgeren, før der foreligger en helhedsorienteret plan.

Den foreslåede bestemmelse stiller derudover krav om, at der skal foreligge en anvisning til egen bolig eller visitation til botilbud efter §§ 107 eller 108 til borgeren. Anvisningen til bolig eller visitationen til et botilbud skal ses i sammenhæng med udarbejdelsen af en handleplan, hvor kommunen, borgeren og botilbuddet sammen kan fastlægge målet for borgerens ophold på boformen. I forbindelse med, at borgeren bliver anvist en bolig, vil det være borgeren, som underskriver en lejekontrakt.

Den foreslåede bestemmelse fastslår endeligt, at *hvis* borgeren skal i egen bolig, er kommunen forpligtet til at sørge for den nødvendige bostøtte, der passer til borgerens behov for at fastholde og opholde sig i egen bolig. Der kan både være tale om bostøtte efter § 85 eller efter den foreslåede nye

evidensbaserede bostøtteparagraf § 85 a. Denne betingelse gælder altså kun i det tilfælde, at borgeren bliver anvist egen bolig – og ikke når borgeren visiteres til botilbud.

En kommunal udskrivning fra en boform efter § 110 bør kun ske, når borgeren er indforstået hermed. En underskrevet lejekontrakt vil være udtryk for, at borgeren er indforstået med udskrivningen fra en boform efter § 110 i det tilfælde, at borgeren skal i egen bolig. Udskrivningen bør generelt finde sted efter dialog mellem borgeren, boformslederen og kommunen, og dialogen bør starte i forbindelse med udarbejdelsen af handleplanen efter den i lovforslagets § 1, nr. 7, foreslåede § 142.

Borgere, der måtte falde tilbage i hjemløshed, vil kunne indskrives på en boform efter § 110 i serviceloven igen, også selvom de måtte have fået tilbudt en bolig og bostøtte. For så vidt angår klagemuligheder i forhold til § 85 a, henvises til de særlige bemærkninger til § 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det fremgår af servicelovens § 110, stk. 6, at orienteringerne efter stk. 4 og 5 skal som minimum indeholde personens navn og cpr-nummer samt dato og begrundelse for henholdsvis optagelsen og udskrivningen.

De foreslåede nye § 110, *stk. 2 og 5*, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 og 5, vil medføre, at gældende § 110, stk. 4 og 5, vil blive stk. 6 og 7, og at § 110, stk. 6, vil blive stk. 8.

Da der i servicelovens gældende § 110, stk. 6, er en henvisning til gældende § 110, stk. 4 og 5, foreslås det, at denne henvisning ændres til § 110, stk. 6 og 7.

Til nr. 7

Det fremgår af § 141, stk. 2, i serviceloven, at når der ydes hjælp til personer under folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, efter afsnit V, skal kommunalbestyrelsen som led i indsatsen tilbyde at udarbejde en handleplan, når hjælpen ydes til 1) personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller 2) personer med alvorlige sociale problemer, der ikke eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig, eller som i øvrigt har behov for betydelig støtte for at forbedre de personlige udviklingsmuligheder.

Det fremgår af § 141, stk. 3, i serviceloven, at handleplanen skal angive 1) formålet med indsatsen, 2) hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, 3) den forventede varighed af indsatsen og 4) andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Det fremgår af § 141, stk. 4, i serviceloven, at handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Det fremgår af § 141, stk. 7, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde, at handleplanen kan erstattes af en helhedsorienteret plan, når der er tale om borgere med komplekse og sammensatte problemer, hvor der kan eller skal udarbejdes flere planer for indsatserne, og hvor der er et koordinationsbehov forbundet hermed.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 142 i serviceloven om, at borgere med midlertidigt ophold på en boform efter § 110 i serviceloven får ret til en handleplan.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 142, *stk. 1*, at kommunalbestyrelsen vil skulle udarbejde en handleplan for personer, der har ophold på en boform efter § 110. Formålet med den nye bestemmelse er at gøre det obligatorisk for kommunalbestyrelsen at udarbejde en handleplan for borgere med ophold på en boform efter § 110, og dermed sikre, at kommunalbestyrelsen tager stilling til borgerens behov. Den foreslåede bestemmelse vil også gælde for personer, der er over folkepensionsalderen, jf. § 1 a i pensionsloven.

Kommunalbestyrelsens kompetence til at udskrive borgere fra en boform efter § 110, jf. den foreslåede bestemmelse i § 110, stk. 5, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, skal ses i sammenhæng med, at der samtidig indføres en ret til en handleplan for borgere på en boform efter § 110. Kommunalbestyrelsen vil kunne udskrive en borger på to forudsætninger, som skal være til stede for, at udskrivningsretten træder i kraft. Handleplanen vil skulle være den ene forudsætning for, at kommunalbestyrelsen kan udskrive en borger fra en boform efter § 110. Kommunalbestyrelsens udskrivningskompetence vil dermed ikke kunne træde i kraft, før der foreligger en handleplan for borgeren. Den foreslåede bestemmelse vil desuden øge skriftligheden om borgerens behov. Det vil gøre det lettere for borgeren at sikre sig, at kommunalbestyrelsen iværksætter den rette hjælp og klage, hvis det ikke sker.

Den foreslåede bestemmelse vil skulle understøtte, at handleplanen danner grundlag for dialog mellem kommunen og borgeren. Dermed vil udarbejdelsen af en handleplan også skulle bidrage til, at borgeren er grundigt informeret om bolig- og støtteløsningen, når borgeren vælger at underskrive en lejekontrakt til en anvist bolig.

Handleplansarbejdet bør igangsættes hurtigst muligt efter, borgeren får ophold på boformen efter § 110 med henblik på at sikre, at borgeren hurtigst hjælpes videre - dog under hensyn til, at borgeren ved indskrivning på herberget kan have brug for kortvarig ro og hvile, før myndighedsarbejdet igangsættes. En hurtig igangsættelse af handleplansarbejdet fra kommunalbestyrelsens side vil i øvrigt skulle medvirke til en hurtig afklaring af, hvilken kommune der har handleforpligtigelsen for borgeren.

Det foreslås med § 142, *stk. 2*, at handleplanen vil skulle angive 1) formålet med indsatsen, 2) hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet, 3) den forventede varighed af indsatsen og 4) andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

En handleplan er en myndighedsopgave og skal klargøre målet med indsatsen, sikre en sammenhængende og helhedsorienteret indsats og tydeliggøre forpligtelsen for alle involverede personer, instanser og forvaltningsgrene. En handleplan danner rammen for en samarbejdsproces med borgeren, hvor mål for indsatsen kan afstemmes med borgerens ønsker og forudsætninger for nærmere at kunne fastlægge de konkrete tilbud. Derfor er det mest hensigtsmæssigt, at borgeren inddrages i udarbejdelsen af handleplanen.

Som det fremgår af vejledning af 14. januar 2021 om botilbud m.v. til voksne (botilbudsvejledningen) vil der ved optagelse på en § 110-boform sædvanligvis blive udarbejdet en opholdsplan, hvori der i dialog med beboeren opstilles mål for, hvad der skal ske i løbet af opholdet i boformen, og hvilken støtte boformen kan tilbyde for at nå målet.

En opholdsplan retter sig mod tiden under selve opholdet på § 110-boformen og er det redskab, som afstemmer forventninger til opholdet mellem borger og boform, herunder hvilke delmål der skal arbejdes med. En udredning på en boform efter § 110 danner udgangspunkt for den opholds-

plan, som boformen bør udarbejde, og de pædagogiske indsatser under opholdet på boformen. Opholdsplanen kan udgøre et input til myndighedsudredningen og borgerens handleplan efter den foreslåede § 142 i serviceloven, idet boformerne via borgernes konkrete ophold ofte opnår en solid viden om borgernes ønsker, ressourcer og behov, også i relation til deres videre liv i egen bolig.

Det vil således være hensigtsmæssigt, at kommunalbestyrelsen i det omfang, der foreligger en opholdsplan for borgere på en boform efter § 110, inddrager denne i udarbejdelsen af handleplanen for borgere på en boform efter § 110 med henblik på at sikre sammenhæng til indsatsen på boformen efter § 110 og en smidig overgang til egen bolig. På samme måde vil det være hensigtsmæssigt at inddrage handleplanen i udarbejdelsen af opholdsplanen i det tilfælde, at handleplanen er udarbejdet før, der foreligger en opholdsplan.

Foruden angivelse af formålet med indsatsen, samt hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, den forventede varighed af indsatsen samt andre særlige forhold om boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v., kan handleplanen desuden forholde sig og opstille mål for konkrete indholdsmæssige elementer, såsom:

- Uddannelse, beskæftigelse og fritid.
- Bolig, herunder hjælp til at fastholde en bolig, samt hjælpemidler og boligindretning.
- Økonomi.
- Opbygning af sociale relationer.
- Indsatser af pædagogisk, pleje- og omsorgsmæssig karakter, som kan medvirke til at højne livskvaliteten.
- Opfølgning af indsatserne med henblik på justering af handleplanen.

Det foreslås med § 142, *stk. 3*, at handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

I udgangspunktet skal handleplanen udarbejdes i samarbejde med borgeren. I det tilfælde, at borgeren ikke ønsker at medvirke til udarbejdelsen af en handleplan, er kommunalbestyrelsens forpligtelse til at udarbejde en handleplan fortsat gældende, og handleplanen vil stadig være en af de to forudsætninger for, at kommunalbestyrelsen kan udskrive borgeren fra en boform efter § 110.

Hvis borgeren ikke selv vil eller kun vanskeligt kan indgå i en dialog om udarbejdelse af en handleplan, skal tilbuddet fremsættes over for den, der varetager pågældendes interesser, som f.eks. nære pårørende eller en støtte- og kontaktperson, værge, bisidder eller en anden person, der har fuldmagt til at repræsentere borgeren.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er, at borgeren bør have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin egen sag. Det tilskyndes med ændringen i refusionsordningen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 176 a i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 og 11, til, at kommunerne hurtigere igangsætter dialog med borgeren og udarbejdelse af en handleplan, således at borgeren kan tilbydes en mere helhedsorienteret og målrettet indsats.

Det centrale er, at handleplanen afspejler borgerens aktuelle situation. I det tilfælde, at en borger, der er indskrevet på en boform efter § 110 i serviceloven, allerede har en handleplan eller en helhedsorienteret plan efter § 141 eller den foreslåede § 142, vil kommunalbestyrelsen skulle vurdere, om handleplanen skal revideres, før kommunalbestyrelsen kan gøre brug af udskrivningskompetencen. Denne revidering skal i videst muligt omfang ske i samarbejde med borgeren, der er indskrevet på boformen efter § 110 i serviceloven.

Det foreslås med § 142, *stk. 4*, at det, såfremt det vurderes, at borgeren har behov for støtte efter § 85 a, vil skulle afdækkes som led i udarbejdelsen af handleplanen, om borgeren har et ønske om, at boformen efter § 110 i serviceloven leverer hele eller dele af bostøtten efter den foreslåede § 85 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, til borgeren. Det kan desuden indgå om boformen efter § 110 på anden vis støtter borgeren i overgangen til egen bolig.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at borgerens eventuelle ønske om, at boformen efter § 110 leverer hele eller dele af bostøtten efter den foreslåede § 85 a vil skulle afdækkes.

Det foreslås med § 142, *stk. 5*, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde, at handleplanen kan erstattes af en helhedsorienteret plan, når der er tale om borgere med komplekse og sammensatte problemer, hvor der kan eller skal udarbejdes flere planer for indsatserne, og hvor der er et koordinationsbehov forbundet hermed. Borgeren skal give samtykke til, at handleplanen erstattes af en helhedsorienteret plan. Erstattes handleplanen med en helhedsorienteret plan, skal kravene i de foreslåede § 142, *stk. 2-4*, fortsat opfyldes.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre ensrettede regler, så borgere, der får en handleplan efter den foreslåede § 142, i stedet kan tilbydes en helhedsorienteret plan på samme vis som borgere, der har en handleplan efter § 141 i serviceloven. Såfremt kommunalbestyrelsen tilbyder at erstatte borgerens handleplan efter § 142 med en helhedsorienteret plan, vil der skulle gælde de samme krav til den helhedsorienterede plan, som der vil skulle gælde for borgerens handleplan efter § 142. Der vil ikke være forskel på, om en borger har en helhedsorienteret plan eller en handleplan efter den foreslåede § 142. Kommunalbestyrelsen vil dermed ikke skulle udarbejde en handleplan efter § 142 i det tilfælde, at en borger får udarbejdet en helhedsorienteret plan i stedet. Kommunalbestyrelsen vil dermed på samme vis som ved en handleplan kunne gøre brug af sin udskrivningskompetence, når der foreligger en helhedsorienteret plan for borgeren såfremt de øvrige betingelser for at kunne gøre brug af udskrivningskompetencen samtidig er gældende. Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3.1 om de gældende regler vedrørende den helhedsorienterede plan.

Det kan tilbydes at udarbejde en helhedsorienteret plan, når der er tale om borgere med komplekse og sammensatte problemer, hvor kommunalbestyrelsen kan eller skal udarbejde flere planer, og der er et koordinationsbehov forbundet med indsatserne. Lovforslaget medfører ingen ændringer i handleplanens formål og indhold, jf. den, foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 2, i serviceloven, og handleplanen skal fortsat udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med borgeren, jf. den foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 3, i serviceloven.

Den helhedsorienterede plan vil skulle udarbejdes i samarbejde med borgeren og skal samle indsatser og tilbud på tværs af lovgivning og sektorområder. Den helhedsorienterede plan for borgeren vil, ud over støtte efter serviceloven som f.eks. handicapkompenserende støtte eller en støttekontaktperson, kunne indeholde andre relevante indsatser afhængigt af borgerens konkrete forhold, som f.eks. beskæftigelsesrettede indsatser efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsat eller lov om en aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 241 af 12. februar 2021 (aktivloven). Planen vil skulle medvirke til at sikre borgerens og myndighedernes overblik over og sammenhæng mellem borgerens indsatser f.eks. på tværs af det sociale område, undervisnings- og uddannelsesområdet eller beskæftigelsesområdet.

Kommunalbestyrelsens vurdering af, om en helhedsorienteret plan kan være relevant i den konkrete sag, beror som udgangspunkt på en konkret vurdering og skal bl.a. baseres på, om borgeren vurderes at have komplekse og sammensatte problemer, som med fordel kan sammentænkes via en helhedsorienteret plan. Der kan for eksempel være tale om en jobparat kontanthjælpsmodtager, som får en beskæftigelsesrettet indsats i "Min Plan" og også modtager støtte efter serviceloven, og hvor det vil være hensigtsmæssigt at samle indsatserne i en helhedsorienteret plan. Derudover kan andre personlige forhold for borgeren, f.eks. motivation, samarbejdsvilje, egne og familiemæssige ressourcer mv. indgå i vurderingen af, hvordan indsatserne mest hensigtsmæssigt tilrettelægges, herunder også hvorvidt borgeren bør tilbydes en helhedsorienteret plan. Samtidig kan administrative hensyn, herunder hensyn til bl.a. organisatoriske, ledelsesmæssige og prioriteringsmæssige forhold, indgå i kommunalbestyrelsens vurdering af, om borgeren kan tilbydes en helhedsorienteret plan.

Til nr. 8

Det fremgår af servicelovens § 166, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov kan, medmindre andet er fastsat i denne lov eller i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det fremgår videre af § 166, stk. 2, at afgørelser efter § 109, stk. 3, og § 110, stk. 3, der træffes af lederen af boformen, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Som konsekvens af, at § 110 ændres således, at »§ 110, stk. 3« ændres til »§ 110, stk. 4«, ændres også i § 166, stk. 2, således, at »§ 110, stk. 3« i stedet bliver til »§ 110, stk. 4«.

Til nr. 9

Efter de gældende regler vedr. statsrefusion er det ikke muligt for kommunalbestyrelsen at modtage refusion af udgifterne til bostøtte efter § 85 i serviceloven eller til borgerens midlertidigt ophold i boformer efter § 107 i serviceloven. Efter gældende ret påhviler det således kommunalbestyrelsen selv at afholde udgiften til ovenstående, medmindre refusionsreglerne i servicelovens § 176 vedrørende den centrale refusionsordning for særligt

dyre enkeltsager eller refusionsreglerne i § 181 vedrørende refusion af udgifter til særlige grupper af flygtninge og familiesammenførte til flygtninge kan finde anvendelse.

Det foreslås, at det som en ny bestemmelse som § 176 a indsættes i serviceloven, at når kommunalbestyrelsen visiterer bostøtte efter § 85 a inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110, refunderer staten 50 pct. af kommunens udgifter i op til to år efter udskrivning fra boformen.

Den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 176 a vil medføre, at der indføres en særlig refusionsordning for borgere, som visiteres til bostøtte efter § 85 a, inden de udskrives fra boformer efter § 110 i serviceloven. Det gælder, at udgifter til støtte efter § 85 a kun er omfattet af refusionsordningen, hvis borgeren visiteret til bostøtte efter § 85 a inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110.

Med den foreslåede bestemmelse i § 176 a, stk. 1, vil kommunens udgifter til bostøtte efter den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 85 a i serviceloven blive refunderet med 50 pct. af staten i op til 2 år efter datoen for udskrivningen fra boformen efter § 110 i serviceloven. Perioden for de 2 år gælder fra første dag efter, at borgeren udskrives fra boformen efter § 110 i serviceloven, enten af boformslederen efter servicelovens § 110, stk. 3, eller ved kommunal udskrivning efter den i lovforslagets § 1 nr. 5, foreslåede § 110, stk. 5. Refusionen efter den foreslåede § 176 a vil omfatte udgifter til borgere, der er visiteret til bostøtte efter den foreslåede § 85 a efter lovens ikrafttræden.

Formålet med at indføre den nye refusionsbestemmelse er at øge kommunalbestyrelsens incitament til at levere social støtte efter den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede bestemmelse i § 85 a og for at understøtte, at kommunerne leverer en tilstrækkelig omfattende og intensiv støtte efter de specialiserede støttemetoder for borgere, der har haft ophold på et herberg.

Derudover foreslås det som et nyt § 176 a, stk. 2, at når kommunalbestyrelsen anviser et botilbud efter § 107 inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110, refunderer staten 50 pct. af kommunens udgifter i op til 6 måneder inden for en periode på 1 år efter udskrivning fra boformen.

Det gælder endvidere, at udgifter til støtte efter § 107 kun er omfattet af refusionsordningen, hvis borgeren forud for disse ophold er udskrevet fra en boform efter § 110 i serviceloven.

Den seks måneders refusionsperiode for borgerens ophold på en boform efter § 107 skal ikke nødvendigvis være ét samlet forløb, men kan opnås inden for en etårig periode efter første udskrivning fra boformen efter § 110. Perioden for de 6 måneder gælder fra første dag efter, at borgeren udskrives fra boformen enten af boformslederen, jf. servicelovens § 110, stk. 3, eller ved kommunal udskrivning efter den i lovforslagets § 1, nr. 5, foreslåede § 110, stk. 5.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at kommunerne kan få refusion for halvdelen af deres udgifter i op til 6 måneder for borgere, der efter ophold på en boform efter § 110 i serviceloven visiteres til et midlertidigt botilbud efter § 107 i serviceloven.

Med refusion på op til 6 måneder for de borgere, der har haft ophold på en boform efter § 110 i serviceloven, tilskyndes kommunerne til at anvende tilbud efter § 107 i serviceloven for de borgere, der har behov herfor fx forud for, at de er parate til at flytte i egen bolig, eller til det er afklaret, hvorvidt borgeren har brug for et længerevarende botilbud.

Derudover foreslås det som et nyt § 176 a, stk. 3, at perioderne i stk. 1 og 2 regnes fra datoen for første udskrivning fra boformen efter § 110 og beregnes ikke på ny, såfremt borgeren inden for den angivne periode igen optages på en boform efter § 110.

Refusionsperioden for bostøtte efter servicelovens § 85 a tæller fra første udskrivningsdag inden for det løbende år. Såfremt borgeren tager ophold på en boform efter § 110 i løbet af den toårige periode, hvor kommunalbestyrelsen har mulighed for at opnå refusion for udgifter til bostøtte efter den foreslåede i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 85 a, kan kommunalbestyrelsen ikke opnå en forlænget refusionsperiode for udgifterne til bostøtte. Kommunen kan dog opnå refusion for udgifter til borgerens ophold på boformer efter § 110 i serviceloven, såfremt borgerens 90-dages refusionsgrænse inden for et løbende år ikke er opbrugt, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 11, foreslåede § 177 nr. 6.

Såfremt den toårige periode, hvor kommunalbestyrelsen kan opnå refusion for udgifterne til bostøtte efter den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 85 a er afsluttet, og borgeren igen indskrives på en boform efter § 110 i serviceloven, kan kommunalbestyrelsen dels opnå 50 pct. refusion for udgifterne til borgerens ophold på boformen efter § 110 i op til 90 dage, jf.

den i lovforslagets § 1, nr. 11, foreslåede § 177, nr. 6, samt på ny opnå 50 pct. refusion for udgifterne til bostøtte efter den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 85 a i højst to år.

Refusionsreglerne for midlertidige ophold på § 107-tilbud betyder, at der alene kan opnås refusion for seks måneders ophold på et § 107-tilbud inden for de første 12 måneder efter udskrivning fra boformen efter § 110. Såfremt borgeren i løbet af de første 12 måneder efter udskrivning fra boformen efter § 110 i serviceloven på ny tager ophold på en boform efter servicelovens § 110, påbegyndes der ikke en ny seks måneders refusionsperiode for ophold på boformer efter § 107.

Såfremt borgeren 12 måneder efter udskrivning fra boformen efter § 110 igen indskrives på en boform efter § 110 i serviceloven, kan kommunalbestyrelsen dels opnå 50 pct. refusion på borgerens ophold på boformen i op til 90 dage samt på ny opnå 50 pct. refusion på støtte efter § 107 i højst 6 måneder.

Til nr. 10

Det fremgår af servicelovens § 177, nr. 5, at kommunen modtager 50 pct. statsrefusion for udgifterne til borgeres ophold på tilbud efter §§ 109 og 110.

Det foreslås, at henvisningen til §§ 109 og 110 i servicelovens § 177, nr. 5, ændres til § 109 i serviceloven.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 177, nr. 5, er en konsekvensændring af, at refusion for kommunernes udgifter til borgeres ophold på boformer efter § 110 vil blive reguleret særskilt i den foreslåede ny bestemmelse i servicelovens § 177, nr. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 11. De gældende regler for, at kommunerne kan modtage 50 pct. refusion for udgifterne til borgernes ophold på boformer efter § 109 i serviceloven, foreslås ikke ændret.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kommunerne efter § 177, nr. 5, i serviceloven, alene vil kunne få statsrefusion for udgifterne til borgeres ophold på boformer efter § 109 i serviceloven.

Til nr. 11

Det fremgår af servicelovens § 177, nr. 5, at kommunen modtager 50 pct. statsrefusion for udgifterne til borgeres ophold på både boformer efter §§ 109 og 110 i serviceloven.

Det foreslås, at det som en ny bestemmelse i § 177, nr. 6, indsættes i serviceloven, at kommunen kan få refusion for udgifterne til borgeres ophold på boformer efter § 110 i serviceloven, herunder udgifter til bistands-, støtte-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud m.v. i forbindelse med boformen, for borgerens ophold i 90 dage pr. løbende år.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der indføres et loft over, hvor meget refusion borgerens handle- og betalingskommune kan opnå for udgifterne til en borgers ophold inden for et løbende år.

Den foreslåede bestemmelse vil således betyde, at refusionen på 50 pct. af udgifter til borgerens ophold på boformer efter § 110 i serviceloven efter gældende ret afgrænses til op til 90 dages ophold for en borger pr. løbende år. Efter en borgers 90 dages ophold nedsættes refusionen til 0 pct.

Grænsen på 90 dage vil både omfatte ét ophold på 90 dage samt akkumuleringen af flere ophold på boformer efter § 110 i serviceloven inden for et løbende år med en samlet opholdslængde på 90 dage. Såfremt borgeren har ophold på boformen i enten mere end 90 dage, eller har flere ophold evt. på forskellige boformer efter § 110, inden for et løbende år, hvor den samlede længde på opholdene overstiger 90 dage, vil kommunen selv skulle afholde udgiften til en borgers ophold på herberger for de dage, der ligger ud over de første 90 dage inden for et løbende år.

De 90 dage tæller fra den dato, hvor borgeren bliver indskrevet på boformen efter § 110 i serviceloven. Det er boformslederen, der træffer afgørelse om optagelse på en boform, jf. servicelovens § 110, stk. 3. Af servicelovens § 110, stk. 4, fremgår det, at boformslederen senest 3 hverdage efter afgørelse om optag på boformen skal orientere borgerens kommune herom. Refusionsperioden på boformen tæller fra datoen for indskrivning, og dermed ikke fra den dato, hvor kommunen bliver bekendt med, at en borger har ophold på en boform. Boformslederen skal fortsat efter ændringerne i refusionsbestemmelser hurtigst muligt og senest tre dage efter afgørelse om optag orientere kommunen herom. Såfremt en borger både ind- og udskrives på samme dag, tæller det som ét døgn.

Et løbende år vil gælde fra den første dag, en borger indskrives på en boform efter § 110 i serviceloven. Såfremt en borger har et, to eller flere ophold inden en periode af 365 dage (366 dage i skudår), vil kommunen få refusion for udgifterne til ophold i op til 90 dage inden for det løbende år. Såfremt der er over et år mellem en borgers ophold på en boform efter § 110 i serviceloven, starter ”det løbende år” forfra. Dette gælder både for flere ophold på samme boform efter § 110 samt for flere ophold på forskellige boformer efter § 110.

Såfremt borgeren imellem flere ophold på § 110 skrifter handlekommune, vil den nye handlekommune under iagttagelse af gældende persondataretlige regler og forvaltningsloven skulle indhente oplysninger fra borgerens tidligere handle- og betalingskommune om, hvorvidt vedkommende tidligere har haft ophold på en boform efter § 110 i serviceloven inden for et løbende år for at kunne afgøre, hvorvidt refusionsperioden på de 90 dage er opbrugt eller ej.

Den foreslåede ændring af refusionsreglerne vil ikke få betydning for borgerens ophold på en boform efter § 110, som kan strække sig ud over de 90 dage. Ændringen har alene betydning for, om kommunen vil kunne få statsrefusion for sine udgifter til borgerens ophold.

Ændringerne i refusionsreglerne foreslås indfaset, således at der i 2023, 2024 og 2025 gives statsrefusion for udgifterne til ophold på boformer efter § 110 i serviceloven i 120 dage pr. løbende år, jf. lovforslagets § 4, stk. 3, mens der fra 1. januar 2026 og derefter gives i 90 dage pr. løbende år.

Aftaleparterne bag aftalen om *Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed* vil følge op på, om forudsætningerne for ændringen i refusionsordningen er til stede og på baggrund heraf medio 2025 drøfte, om der er behov for at forlænge indfasningen af refusionsomlægningen.

Der henvises i øvrigt til punkt 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Det fremgår af § 60 i retssikkerhedsloven, at når det fremgår af lovgivningen, kan kommunalbestyrelsens, herunder jobcenterets, afgørelser og afgørelser efter § 109, stk. 3, og § 110, stk. 3, i lov om social service, der træffes af lederen af boformen, indbringes for Ankestyrelsen eller Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg.

Som konsekvens af, at § 110 i serviceloven ændres, således at »§ 110, stk. 3« ændres til »§ 110, stk. 4«, ændres også i § 60 i retssikkerhedsloven, således, at »§ 110, stk. 3« i stedet bliver til »§ 110, stk. 4«.

Til § 3

Til nr. 1

Det fremgår af § 1, stk. 2 i lov om forpligtende kommunale samarbejder, at samarbejdet omfatter det sociale område for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter § 141 i serviceloven.

Som konsekvens af, at der indføres en ny § 142 i serviceloven, tilføjes det til § 1 i lov om forpligtende kommunale samarbejder, at samarbejdet også omfatter det sociale område for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter § 142 i serviceloven.

Til § 4

Det foreslås med *stk. 1*, at loven skal træde i kraft den 1. juli 2023.

Det foreslås med *stk. 2*, at § 176 a, stk. 1, nr. 2, i serviceloven som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 9, ikke vil skulle finde anvendelse for afgørelser om bostøtte efter § 85 a i serviceloven eller botilbud efter § 107 i serviceloven forud for lovens ikrafttræden. For sådanne afgørelser foreslås det, at de hidtil gældende regler fortsat vil skulle finde anvendelse.

Det foreslås med *stk. 3*, at i perioden fra den 1. juli 2023 til 31. december 2025 ydes den i den foreslåede § 177, nr. 6, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 11, fastsatte refusion for borgerens ophold i 120 dage pr. løbende år.

For borgere der er indskrevet på § 110 ved lovens ikrafttrædelse, starter perioden med de 120 dage den dato, loven træder i kraft.

Overgangsperioden vil betyde, at udgifterne til opholdet for en borger, der indskrives den 31. december 2025, vil være omfattet af 120 dages refusion, mens udgifterne til opholdet for en person, der indskrives dagen efter den 1. januar 2026 vil være omfattet af 90 dages refusion. Dette vil medføre, at man i de første 4 måneder af det efterfølgende år vil have to forskellige refusionssatser.

Det bemærkes, at loven ikke vil gælde for Færøerne og Grønland, da serviceloven ikke gælder for Færøerne og Grønland og ikke kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland, jf. § 196 i serviceloven.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p>§ 1 I lov om social service, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 foretages følgende ændringer:</p>
	<p>1. Efter § 85 indsættes i <i>kapitel 16</i>:</p> <p>»§ 85 a. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde hjælp, omsorg eller støtte til udvikling af færdigheder efter de specialiserede støttemeto- der fra Housing First-tilgangen til personer i hjemløshed eller i risiko herfor, der har behov herfor på grund af særlige sociale proble- mer.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Hvis kommunalbestyrel- sen ikke følger borgerens ønsker til leverandør af bostøtten, jf. § 142, stk. 4, skal kommunalbesty- relsen begrunde dette i afgørelsen efter stk. 1.«</p>
<p>§ 110. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i bofor- mer til personer med særlige soci- ale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.</p>	<p>2. I § 110, <i>stk. 1</i>, indsættes i <i>kapi- tel 20</i> efter »og som har«: »et akut«.</p>
	<p>3. I § 110 indsættes efter <i>stk. 1</i> som nyt stykke: »<i>Stk. 2.</i> Formålet med et midler- tidigt ophold efter <i>stk. 1</i> er at</p>

	<p>hjælpe personer med særlige sociale problemer over akutte vanskeligheder i overgangen til egen bolig og øvrig hjælp efter denne lov. Den aktiverende støtte og omsorg under opholdet må ikke erstatte øvrig hjælp og støtte efter denne lov.«</p> <p>Stk. 2-3 bliver herefter til stk. 3-4.</p>
<p>§ 110. --- Stk. 1.-2. ---</p> <p>Stk. 3. Lederen træffer afgørelse om optagelse og udskrivning.</p>	<p>4. I § 110, stk. 3, der bliver stk. 4, indsættes efter »udskrivning«: », jf. dog stk. 5.«</p>
	<p>5. I § 110 indsættes efter stk. 3, der bliver stk. 4, som nyt stykke: »Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at udskrive en borger fra en boform efter stk. 1, såfremt der foreligger en handplan eller en helhedsorienteret plan for borgeren efter §§ 141 eller 142 og:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) At der foreligger en anvisning til egen bolig eller visitation til et botilbud efter §§ 107 eller 108. 2) Samt ved anvisning til egen bolig, at der er truffet afgørelse om hjælp og støtte i egen bolig, som modsvarer borgerens behov for at fastholde boligen.« <p>Stk. 4-6 bliver herefter stk. 6-8.</p>
<p>§ 110. --- Stk. 1.-5. ---</p> <p>Stk. 6. Orienteringerne efter stk. 4 og 5 skal som minimum indeholde personens navn og cpr-nummer</p>	<p>6. I § 110, stk. 6, der bliver stk. 8, ændres »stk. 4 og 5« til: »stk. 6 og 7«.</p>

<p>samt dato og begrundelse for henholdsvis optagelsen og udskrivningen.</p>	
	<p>7. Efter § 141 indsættes i <i>kapitel 25</i>:</p> <p>»§ 142. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en handleplan for personer, der har ophold på en boform efter § 110.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Handleplanen skal som minimum indeholde følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Formålet med indsatsen. 2) Hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet. 3) Den forventede varighed af indsatsen. 4) Andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v. <p><i>Stk. 3.</i> Handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Såfremt borgeren vurderes at have behov for støtte efter § 85 a, skal det som led i udarbejdelse af handleplanen afdækkes, om borgeren har et ønske om, at boformen efter § 110 leverer hele eller dele af bostøtten efter § 85 a til borgeren.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Kommunalbestyrelsen kan tilbyde, at handleplanen erstattes af en helhedsorienteret plan, når der er tale om borgere med komplekse og sammensatte problemer, hvor der kan eller skal udarbejdes flere planer for indsats-</p>

	<p>serne, og hvor der er et koordinationsbehov forbundet hermed. Borgeren skal give samtykke til, at handleplanen erstattes af en helhedsorienteret plan. En helhedsorienteret plan efter 1. pkt. skal følge kravene i stk. 2-4.«</p>
<p>§ 166. --- Stk. 2. Afgørelser efter § 109, stk. 3, og § 110, stk. 3, der træffes af lederen af boformen, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.</p>	<p>8. I § 166, stk. 2, ændres »§ 110, stk. 3« til »§ 110, stk. 4«.</p>
	<p>9. Efter § 176 indsættes i <i>kapitel 31</i>:</p> <p>»§ 176 a. Når kommunalbestyrelsen visiterer bostøtte efter § 85 a inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110, refunderer staten 50 pct. af kommunens udgifter i op til to år efter udskrivning fra boformen.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Når kommunalbestyrelsen anviser et botilbud efter § 107 inden borgerens udskrivning fra boformen efter § 110, refunderer staten 50 pct. af kommunens udgifter i op til 6 måneder inden for en periode på 1 år efter udskrivning fra boformen.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Perioderne i stk. 1 og 2 regnes fra datoen for første udskrivning fra boformen efter § 110 og beregnes ikke på ny, såfremt borgeren inden for den angivne periode igen optages på en boform efter § 110.«</p>

<p>§ 177. --- 1-4) --- 5) Boformer efter §§ 109 og 110, herunder udgifter til bistands-, støtte-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud m.v. i forbindelse med boformen.</p>	<p>10. I § 177, nr. 5, ændres »§§ 109 og 110« til: »§ 109«.</p>
	<p>11. I § 177 indsættes som nr. 6: »6) Ophold i 90 dage pr. løbende år fra datoen for første indskrivning på boformer efter § 110, herunder udgifter til bistands-, støtte-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud m.v. i forbindelse med det midlertidige ophold på boformen.«</p>
	<p>§2 I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område jf. lovbekendtgørelse nr. 265 af 25. februar 2022:</p>
<p>§ 60. Når det fremgår af lovgivningen, kan kommunalbestyrelsens, herunder jobcenterets, afgørelser og afgørelser efter § 109, stk. 3, og § 110, stk. 3, i lov om social service, der træffes af lederen af boformen, indbringes for Ankestyrelsen eller Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg.</p>	<p>1. I § 60, stk. 1, ændres »§ 110, stk. 3« til »§ 110, stk. 4«.</p>
	<p><i>Indenrigs- og Boligministeriet</i></p> <p>§ 3 I lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. lovbekendtgørelse nr. 446 af 8. april 2022:</p>
<p>§ 1. --- Stk. 1. --- Stk. 2. Samarbejdet omfatter</p>	<p>2. I § 1, stk. 2, nr. 4, litra a, indsættes efter »141« », 142«.</p>

<p>1) beskæftigelsesområdet, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter</p> <p>a) § 3, stk. 2-4, i lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen m.v. og regler udstedt i medfør heraf og</p> <p>b) § 16 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område i det omfang, bestemmelsen finder anvendelse på kommunalbestyrelsens opgaver efter litra a,</p> <p>2) genoptræningsområdet, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter</p> <p>a) § 140 i sundhedsloven,</p> <p>b) § 44, jf. § 86, stk. 2, og §§ 85 og 86 i lov om social service og</p> <p>c) § 16, stk. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter litra b,</p> <p>3) natur- og miljøområdet, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter</p> <p>a) lov om miljøbeskyttelse og regler udstedt i medfør af loven,</p> <p>b) lov om vandforsyning m.v. og regler udstedt i medfør af loven,</p> <p>c) lov om forurenede jord og regler udstedt i medfør af loven,</p> <p>d) lov om beskyttelse af havmiljøet og regler udstedt i medfør af loven,</p> <p>e) lov om kemikalier og regler udstedt i medfør af loven,</p> <p>f) lov om betalingsregler for spildevandsanlæg m.v. og regler udstedt i medfør af loven,</p> <p>g) lov om råstoffer og regler udstedt i medfør af loven,</p>	
--	--

h) lov om okker og regler udstedt i medfør af loven,

i) lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven) og regler udstedt i medfør af loven,

j) lov om vandplanlægning og regler udstedt i medfør af loven,

k) lov om naturbeskyttelse, dog med undtagelse af § 35, stk. 11, og § 49, stk. 3, samt regler udstedt i medfør af loven,

l) lov om vandløb og regler udstedt i medfør af loven,

m) regler udstedt i medfør af lov om sommerhuse og camping m.v.,

n) regler om miljøvurdering af konkrete projekter efter lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) og regler fastsat af miljøministeren i medfør heraf,

o) § 2, stk. 1, nr. 5, litra a, jf. § 18, stk. 3, i lov om støtte til udvikling af landdistrikterne,

p) lov om privat bortskaffelse af spildevand på Sejerø og andre småøer og i områder med spredt bebyggelse og regler udstedt i medfør af loven og

q) lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

4) det sociale område, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter

a) § 10, stk. 4, § 11, stk. 7, §§ 12, 32, 36, 41, 42, 45, 97, 98, 100-104, 107-110, 112-114, 116, 123-136 f, 141 og 148 a i lov om social service og

b) § 16, stk. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter litra a, og

5) specialundervisningsområdet, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter

a) § 3, stk. 2, § 4, § 20, stk. 2 og 5, § 21, stk. 1 og 2, jf. § 20, stk. 3, § 22, stk. 1, jf. § 20, stk. 2, og § 22, stk. 2, jf. § 20, stk. 3, i lov om folkeskolen og regler udstedt i medfør heraf, for så vidt angår undervisningen i specialskoler og specialklasser, og § 12, stk. 2, i lov om folkeskolen og regler udstedt i medfør heraf, for så vidt angår pædagogisk-psykologisk rådgivning, og

b) lov om specialundervisning for voksne og regler udstedt i medfør heraf.